

Møde for lukkede dører, Stortinget 16. februar 1904

Møde for lukkede dører i Stortinget
den 16. februar 1904 kl. 17.00.

Præsident: Thorne

Dagsorden:

Fortsat behandling af de paa kartet for den 13de februar opførte sager samt af den fra gaarsdagen udsatte sag: indstilling fra toldkomiteen angaaende stadfæstelse af den under 25de august d.a. afsluttede tillægskonvention til handelskonventionen mellem Norge og Spanien af 27de juni 1892 (indst. S XXXXIV).

Mødet blev sat for lukkede døre.

Man fortsatte behandlingen af indstilling fra toldkomiteen angaaende stadfæstelse af den under 25de august d.a. afsluttede tillægskonvention til handelskonventionen mellem Norge og Spanien af 27de juni 1892.

Præsidenten: Jeg skal forhøre, forinden vi gaar over til sagens behandling, om nogen nu gjør indsigelse mod, at denne sag behandles strax. - Det er ikke skeet, og jeg gaar da ud fra at have Stortingets samtykke dertil.

Martinsen: Jeg stillede igaar forslag om, at denne sags behandling maatte udstaa til idag, fordi jeg fandt det paakrævet, i en sag af saavidt stor rækkevidde som denne at faa anledning til at se lidt paa dokumenterne. Det er ikke lang tid, jeg har havt til at gaa disse sager igjennem; men jeg har ialfald benyttet den tid saa godt, jeg har kunnet, og det resultat, jeg er kommet til, er, at sagen er baade tvilsom og vanskelig.

Der er, saavidt jeg skjønner, under debatten igaar anført 3 grunde, som skulde afgjørende tale til fordel for, at man akcepterede denne traktat. Den første grund, som blev fremholdt, var hensynet til afholdsbevægelsen. Der blev sagt, at ved hjælp af denne traktat og den forhøielse af vintolden, som deraf skulde være en følge, skulde man kunne faa stanset importen af laddevin og derved muligens faa indskrænket de skadelige følger, den har ført med sig. Jeg har staaet i den formening, at den egentlige laddevintrafik allerede for en væsentlig del var reduceret ganske betragtelig. Det er jo en velkjendt sag, at departementet allerede i længere tid har lagt en række hindringer i veien for dens indførsel. Departementet har krævet produktionsbevis, og ialfald er den trafik, som i sin tid var drevet med fabrikation af vin i Hamburgs frihavn, hvorfra den blev ført herop, ophørt. Den kan ikke længer drives. Derimod er jeg ikke saa sikker paa, om der ikke drives fabrikation af laddevin her i vort eget land. Ialfald er det mig meddelt for ikke saa lang tid siden, at det var drevet i en ikke saa liden skala, og den

fabrikation kan vi jo ikke udestænge ved nogen traktat. Men hvordan det nu er og ikke er, maa man medgive, at nogen egentlig forbedring af drikketrafiken og styrkelse af afholdssagen kan der dog ikke blive, al den stund det viser sig, at de, som interesserer sig for brænderibedriften i vort land, hævder denne traktat som en nødvendighed. Forudsætningen for det maa jo være den, at hvad der gaar af paa importen af denne simple vin skal komme brænderibedriften tilgode - altsaa konsumenten af brændevin skal voxe. Nu, jeg er enig i, at det kan være bedre at drikke sig en rus i brændevin end i laddevin - derimot har jeg intet at indvende, og forsaavidt kan jeg gaa med paa den tanke; men nogen egentlig afholdssag er nu ikke brændevinssagen da, og heller ikke brænderibedriften er nogen egentlig afholdsapostel, saa de to ting forenet sammen synes jeg ikke egentlig virker godt.

Som det andet argument blev fremholdt, at brænderibedriften trængte denne traktat. Jeg tror sogar, en taler igaar udtalte, at det var en livsbetingelse for brænderibedriften i vort land, denne gamle bedrift, som var drevet i mange aar og hvori mange var interesseret, at denne traktat kunde komme istand. Nu, det var vel lidt sterkt taget i dette. At det vil gavne brænderibedriften, tror jeg saa gjerne, og jeg er enig i, at der er et urimeligt forhold tilstede mellem tolden paa vin og de skattebyrder og tyngsler, som bæres af brænderibedriften. Der er et urimeligt forhold tilstede der, som bør udlignes. Men om det netop er den rigtige vei, som man her har slaaet ind paa, derom skal jeg ikke udtale mig netop i denne forbindelse. Jeg tror nu i det hele taget ikke, brænderibedriften er saa forfærdelig overbebyrdet, naar man tager hensyn til den beskyttelse, den paa samme tid har. Jeg tænker nok, de fleste af forsamlingens medlemmer vil huske, hvorledes for et eller halv andet aars tid siden, en af etatens egne funktionærer paa det omraade, en overkontrollør, hævdede, at brænderibedriften var overordentlig sterkt beskyttet i vort land, og der er jo nedsat en komite, som har faaet i opdrag at undersøge dette forhold, om der ikke kunde trænges til en regulering til mere gunst for statskassen og ugunst for brænderibedriften. Hvordan resultatet blev af det, kjender jeg ikke til; men det tyder ialfald paa, saavidt jeg forstaar, at der ikke er nogen egentlig nødstilstand paa det omraade. Af dette hensyn finder jeg saaledes heller ikke, der kan være nogen grund til at gaa med paa denne traktat.

Men den tredie grund, budgetmæssige hensyn, har en ganske anden vægt, og den mener jeg man maa se lidt nøie paa her. Thi det er virkelig noget, som er af en ganske væsentlig betydning, hvis man kan opnaa det, man haaber paa og sigter paa der. Jeg nævnte, at den told, som ligger paa vin, er for lav. Jeg mener, det er et urimeligt forhold, at en artikel som vin, der jo maa betegnes som en luksusartikel, skal belastes med saa lav toldsats som den, vi har nu, og den er jo ogsaa kun kommen der, fordi den er

anvendt som kjøbesum til fordel for vor klipfiskeexport. Havde ikke den grund været medvirkende, havde vi jo aldrig kommet ned til disse lave toldsatser, som vi har paa vin. Nu aabner der sig en adgang til at faa høiere satser og dermed en mulighed for at skaffe statskassen en større indtægt. Havde derfor dette foreligget saaledes, som det oprindelig forelaa, i en 5-aarstraktat, vilde jeg ikke betænkt mig et øieblik paa at akceptere den. Da mener jeg, vi var vel tjent med den, idet vi under de nuværende finansielle forhold kunde skaffe os en vel paakrævet og god indtægt, en indtægt, som rammede der, hvor den efter mit skjønn bør ramme og kan ramme uden skade; men naar denne traktat nu er blevet forandret saaledes, at den kun gjælder for et aar med et aars opsigelse, saa er stillingen ganske væsentlig forandret. Tingen er jo den, at det er ingen hemmelighed, at der har forestaaet forandringer i vintolden - det har der jo været skrevet om i aviserne; der har sogar været talt om det paa folkemøder. Den forrige statsminister talte selv om det paa et folkemøde, saa det er velkjendt; alle var varslet om, at noget saadant vilde komme. Man vidste, hvad man havde at rette sig efter, og vinhandlerne har selvfølgelig forsynet sine lagre ganske rigelig. Under de forhold maa vi jo regne med, at der det første aar neppe vil blive nogen nævneværdig indtægt for statskassen ad den vei. Senere vil det selvfølgelig lidt efter lidt udjevne sig; men naar en saa stor toldforhøielse som denne fra 11 1/2 - 40 øre kommer paa en tid, hvor de økonomiske forhold gjennemgaaende er daarligere, saa vil virkningen af det blive sterkere, end den vilde blevet under gode forhold. Jeg tror derfor, vi maa være forberedt paa, at den pludselige nedgang og forandring, som vil indtræde i vinexporten, vil komme til at virke saaledes i Spanien, at naar aaret er omme, faar vi en opsigelse. Den kan vi vente os, og saa staar vi ugunstigere, end vi havde staaet, hvis vi havde beholdt vor gamle traktat; thi da har vi ingen og maa begynde paa nyt.

Men det, som er vanskeligere ved det, er, at det franske marked, den franske toldtraktat berøres jo af det samme spørgsmaal. Det er fra Frankrige, vi har vor hovedsagelige vinimport; det er derfra den kommer den store mængde af lette rødvine, og de vil især rammes, da, det er billige vine. Naar nu Frankrige faar saadan pludselig paalæg, saa er der meget, som taler for, at Frankrige vil sige op traktaten. Den er jo udløben og kan opsiges med et aars varsel, saavidt jeg ved. Jeg vil minde om, hvad der indtraf, da vi for ikke mange aar siden, fik indført skat paa handelsreisende. Jeg tror ikke, jeg tager fejl i, at det var den gang der kom reklamationer fra den franske regjering i den anledning. Man mente, saavidt jeg erindrer nu - det er jo nogle aar siden dette - at vi ikke havde ret til efter traktaten at lægge skat paa denne maade, og derved vanskeliggjøre den franske handel. Jeg tror ikke, jeg tager fejl i dette. Det viser, hvor følsomme de er dernede, og naar de da mødes med et saadant

toldpaalæg som dette, der jo - hvad man end mener om det - maa siges at være ganske overordentlig høit med en gang, er jeg bange for, at de steiler. Hvad der da kan komme, er jo ikke saa godt at sige. Hvis vi faar en opsigelse af den franske traktat, saa har vi jo rent bord, da kan det blive et opgjør over hele linjen. Det kan blive fordelagtigt for os, og det kan blive skadeligt for os. Det kan komme til at ramme vor træløst, vor klipfisk i Spanien og det kan komme til at ramme vor skibsfart. Det er en bekjendt sag, at Frankrige gjør meget for at ophjælpe sin skibsfart, de præmierer jo sogar, saa det er ikke usandsynligt, at de, naar de kommer fri af traktaten, vil komme til at føle lidt paa det omraade. Dette er en side ved sagen, som jeg har tænkt paa under arbeidet med den, og jeg vil bringe det frem her, fordi jeg ønsker at høre udtalelser derom, se det belyst under debatten fra andre sider og kanske gjendrevet.

Jeg for mit vedkommende vil sige, at jeg staar saa tvilende, at mit standpunkt vil afhænge af den debat, som vil blive ført her iaften, og af de oplysninger, som maatte komme fra finansdepartementets chef - jeg forudsætter, at han iaften vil udtale sig om denne traktat, hvilke følger den vil have i økonomisk henseende, hvilke indtægter der kan forudsættes at tilflyde os, og om han ud fra den mening, han kan danne sig, tror, at vi løber nogen risiko ligeoverfor Frankrige i denne sag. Jeg mener, vi i ethvert fald bør trække alle disse momenter frem og lade dem gaa ind i debatten og faa se, hvad der kommer frem af det. Resultatet af debatten vil være bestemmende for mig; forøvrigt staar jeg meget tvivlende.

Brynildsen: Foranlediget ved toldkomiteens ærede formands udtalelser igaar om, at der var adskillige afvigende meninger inden komiteen, vil jeg ganske kortelig redegjøre for mit standpunkt. Med hensyn til selve vintolden, er der jo ingen dissens paa sagens nuværende standpunkt. Den dissens, som i tilfælde kunde komme til at gjøre sig gjældende, vil først finde sit rette sted, naar vi kommer til selve tarifspørgsmaalet, hvor nemlig jeg mener, at man ikke skal gaa saa høit som en del af komiteens medlemmer agter at gaa med hensyn til told paa mousserende vine; men paa det nuværende standpunkt er vi enige. Det samme gjælder ogsaa de andre artikler, ris, kjøkkensalt, læder og hesteskosøm. Med hensyn til de af formanden nævnte lave tarifsatser paa sydfrugter, er jo det spørgsmaal heller ikke aktuelt nu for tiden. Naar der inden komiteen angaaende dette punkt har gjort sig gjældende afvigende meninger, saa er det, fordi jeg har havt den opfatning, at den øgede import af disse sydfrugter har sin meget store hygieniske betydning. Jeg har med glæde seet det tiltagende forbrug af appelsiner. Det har sin hygieniske betydning og tillige kanske ogsaa betydning overfor drikkeondet, at man kan se denne frugt saa at sige paa hver mands bord. Det er et af de dissenspunkter, som jeg har forbeholdt mig senere, naar vi

kommer til tarifen, at kunne optage; men det er ikke aktuelt nu.

Hvad angaar spørgsmaalet om trælasten, da har ogsaa jeg der havt mine store betæneligheder. Det er ikke uden betæneligheder jeg har kunnet slutte mig til en anbefaling af vedtagelsen af denne tillægskonvention, og for at kunne bedømme følgerne af denne forandring fra 3 til 5 pesetas, har jeg ogsaa søgt muligens at kunne faa rede paa, hvilke motiver der fra Spaniens side i saa henseende har været afgjørende; jeg kunde tænke mig, motivet kunde være at søge i hensynet til beskyttelse af moderlandets skogdrift, omendskjøndt jeg kunde finde det tvilsomt. Jeg søgte da de kontorer her i byen, som skulde kunne have en mening om dette. De mener, at det i grunden ikke kunde være det hensyn, som gjør sig gjældende. Jeg maa saaledes anse det at være af fiskale hensyn, for at Spanien nu kan faa frie hænder ligeoverfor de andre lande, som er nævnt her baade i departementets og i komiteens indstilling; det er Rusland, Finland, Sverige og Frankrige og andre lande, som nyder godt af den samme lave sats, som vi har for trælstens vedkommende. Men det kan være af interesse kanske paa dette punkt at se, hvorledes udsigterne for vor trælstudførsel til De kanariske øer kunde komme til at stille sig i den nærmeste fremtid, og jeg har da her en meddelelse, som jeg i sin tid blev opmærksom paa i et fagblad, som jeg holder. Jeg skal faa lov til at læse den op; den kan muligens være af belærende interesse. Det angaar indførsel af kassebord til De kanariske øer. I en rapport fra det britiske vicekonsulat i Las Palmas heder det: "Hovedmængden af det indførte byggevirke kommer fra Kanada og De forenede stater, men næsten al den træl, der benyttes til kasser for den enorme udskibning af bananer, tomater og poteter, kommer fra Norge, færdigskaaret i bundter, sammenknyttede med staaltraad. Det maa beklages, at denne forretning ikke er paa kanadiske hænder. Der foreligger ingen grund for, at denne artikel ikke skulde komme fra Kanada, om trælforretningerne vilde vise dette marked en større opmærksomhed og anvende omhu ved udførelse af ordres og ved forsendelsen. Værdien af de bokser og kasser, som benyttes ved frugtudskibningen, gaar op i ca 80 000 £" - det er altsaa næsten 1 1/2 million kroner - "om aaret, sandsynligvis mere. Importafgiften er for træl fra Canada pes. 3,50, men fra Norge pes. 2,50 pr. 1000 kg." - det heder importafgiften, det er altsaa ikke toldafgiften - "Der er imidlertid nu sendt adskillige ordres til Kanada, og der synes efter prøverne og de noterede priser at dømmes ikke at være nogen tvil om, at Kanada vil kunne indføre alt, hvad frugteksportørerne behøver af denne artikel." Jeg mener, det har interesse allerede nu at vide, hvilken konkurrence man kan vente sig fra den side, som man hidtil kanske har ladet upaaagtet. Men hvis vi nu faar denne forhøielse af de 2 pesetas pr. m³, saa vil vi jo alligevel ikke komme i det konkurrenceforhold, at vi staar værre, end vi hidtil har gjort. Jeg har søgt at faa

oplysning om, hvorledes indførselstolden er for træløst fra de andre lande. Jeg var først vildledet af disse tal, 2,50 og 3,50 pesetas, at det kanske skulde kunne betegne en forskjellig told, men efterat have gaaet igjennem den spanske toldtarif, er jeg kommet til det resultat, at der er en hel del lande, som har akkurat de samme begunstigelser som vi med hensyn til træløst dernede. Det heder f.ex. der, at Spanien har traktater med Danmark, Norge, Nederlandene med kolonier, Portugal, Schweitz og Sverige. Men saa er der en gruppe II som nyder samme begunstigelse som de, med hvem det har traktater, som altsaa skulde staa paa lige vilkaar med Norge med hensyn til toldafgift paa De kanariske Øer. Det er følgende nationer, som nyder alle toldbegunstigelser med undtagelse af de Portugal tilstaaede, som ogsaa gjælder os: Tyrkiet, Annam, Østerrig-Ungarn, Belgien, Bolivien, Bulgarien, Costa Rica, Egypten, Kina, Frankrige, Storbritannien med kolonier - det vil ogsaa sige Kanada, som altsaa efter det for tiden skulde have samme indførselstold som vi - Rusland, Italien med flere. Jeg har nu netop, efterat jeg kom her i mødet faaet en suppleringssskrivelse til de konferancer jeg havde med hensyn til forholdet med export og den, som truer os fra Kanada. Denne skrivelse er fra oplysningskontoret for næringsveiene - jeg fik den netop nu. Den lyder saa: "Under henvisning til samtale med Dem i formiddag har man den ære at meddele, at det ved gjennemlæsning af det britiske vicekonsulats i Las Palmas indberetning om indførselen af kassebrod til De kanariske øer, indtaget i "Board of Trade Journal" fremgaar, at den omtalte importafgift" - som jeg altsaa nævnte her skulde være pes. 2,50 for norske varer mod pes. 3,50 for kanadiske varer - "er en havneafgift og ingen toldafgift. Indberetningen er aldeles korrekt og findes bekræftet ved meddelelser, som kontoret har modtaget i en anden sag fra vicekonsulatet i Teneriffe, ifølge hvilke losningsafgiften for træløst paa De kanariske øer for skibe fra Europa er pes. 2,50 pr. 1000 kg., medens der for skibe fra Amerika og Afrika opkræves en afgift af 3,50." Vi har altsaa et lidet forsprang i den henseende fremdeles, tiltrods for at vi ellers er paa lige fod. Jeg mener derfor, at man ikke skal af ængstelse for denne forhøielse af 2 pesetas og den betydning det kan faa for vor træløst, lade sig afskrække for meget fra at gaa ind paa denne traktat trods betænelighederne forøvrigt - ogsaa hvad der af toldkomiteens formand blev nævnt om de daarlige udsigter for resultatet af de nærmestliggende aars vinexport fra Spanien til os. Jeg mener, at da der er udsigt til, at den træløstexport vi har til de kanariske øer kanske har seet sine bedste dage, saa bør man ikke overvurdere dens betydning og ikke af hensyn til den lade sig ængste af den i udsigt stillede høiere træløsttold. Det var kun dette, jeg vilde have bemærket.

Arnesen: Jeg kan ikke tilegne mig den opfatning, at man skulde staa overfor nogen egentlig betænelighed her ved

at gaa med paa at vedtage denne traktat. Man maa vel huske paa, at Spanien er et af de faa lande, hvortil vi udfører mere, end vi indfører. Fra de fleste, næsten alle de øvrige lande indfører vi mere, end vi udfører. Det vil derfor være vel forstaaeligt, at vi overfor et land, hvortil vi udfører meget mere, end vi indfører, ikke kan slaa i bordet og sige: Slig og slig vil vi have det. De er forøvrigt, mener jeg, noksaa besynderlige de udtalelser, som fremkom fra repræsentanten fra Kristiania, hr. Martinsen. Han mener - saavidt jeg forstod ham - at det ikke vilde være heldigt at vedtage denne traktat, fordi den kun vilde vare to aar i det længste; men man ved jo, at den nu eksisterende traktat kun varer ét aar eller kan opsiges paa et aar. Hvis det altsaa skulde vise sig, som fremholdt her, at vinimporten skulde blive saa forringet, naar vi staar overfor det tilfælde, enten at denne traktat, som vi nu har, eller den traktat, vi staar i begreb med at skulle vedtage, er udløben, naar vi staar overfor en ny underhandling, har vi jo i begge tilfælde den forringede indførsel af vin, hvis den gjør sig gjældende, og det er naturligt, at den vil gjøre sig gjældende. Jeg mener, at det ikke er heldigt, at disse underhandlinger paa det nuværende stadium er optaget, og de har aldrig tiltalt mig, jeg har været modstander af dem, men det har jo ikke ført til noget. Nu har man imidlertid ved disse underhandlinger opnaaet, at der er foregaaet en betydelig vinimport paa grund af ængstelse for toldforhøielse. Den vin, som nu er importeret, har man, og man behøver altsaa foreløbig ikke at indføre noget yderligere i større udstrækning, tænker jeg mig. Det forhold staar ikke til at forandre, hvad man end gjør med den foreliggende traktat. Jeg mener derfor, at det vilde sætte ondt blod, om man skulde gaa til ikke at vedtage denne traktat, og det vilde, naar man stod overfor nye underhandlinger om traktat med Spanien, selvfølgelig have den virkning, at man ikke vil kunne opnaa kanske de betingelser, som man ellers vilde opnaa, hvis man ikke vedtager den foreliggende traktat og derved opnaar at kunne staa i et selvfølgelig mere venskabeligt forhold til den spanske nation, end hvis man afviser den. Det blev sagt igaar, at underhandlerne i væsentlig grad havde taget hensyn til klipfisken. Jeg vil bemærke, at jeg har den ære at repræsentere en by i vort land, som exporterer det væsentligste af vor klipfisk, og jeg mener, at en saadan udtalelse ikke er fuldt berettiget. Jeg tror, at klipfisken er saa stærk belastet som den vel kan være; og ser man paa vort lands udførsel af klipfisk, vil man finde, at den reguleres, eftersom prisene er høie og lave, eller, med andre ord, eftersom kvantumet er større eller mindre. Det viser sig saaledes, at i 1893, da vi havde et samlet kvantum af 70 millioner stykker opfisket fisk i vort land, da havde vi en export til Spanien og Portugal - det findes i propositionen paa side 31 - af 37 1/2 millioner kilogram. Jeg skal ikke citere de forskjellige tal forøvrigt, men ved at se paa tabellen side 31 kan man

overbevise sig om den bevægelse, som viser sig at være foregaaet. I 1894 f.ex. var der en samlet udførsel af 64 1/2 millioner kg. og deraf en udførsel til Spanien af 42 millioner kg.. Eller for at tage et andet eksempel: i 1900 udgjorde den samlede udførsel vel 32 millioner med en udførsel til Spanien og Portugal af 21 millioner. Men ser man paa den værdi, som disse kvanta repræsenterer, vil man finde, at værdien af det kvantum, der udførtes til Spanien i 1900, udgjorde næsten 9 millioner kr., medens i 1894, hvor udførselen var dobbelt saa stor, udgjør værdien herved 12 millioner. Der ser man altsaa, at Spanien ikke kan bruge vor klipfisk i stor mængde, naar den er for kostbar. At udførselen til Spanien de sidste aar har været saa liden hvad kvantum angaar, skriver sig naturligen fra det opfiskede kvantum. I aaret 1894 var der opfisket 70 millioner, medens der i 1900 var opfisket 39 millioner. Man ser altsaa den store forskjel paa det opfiskede kvantum, og i forhold til denne forskjel bevæger ogsaa omsætningen sig. Er det opfiskede kvantum lidet, er priserne saa meget høiere. En toldforhøielse i Spanien vilde altsaa i de aar hvor kvantumet var stort bidrage til at, omsætningen blev saa liden, at det hele klipfiskparti neppe kunde omsættes, uden til forbrugers priser. Nu er der en anden omstændighed ved dette, og det er, at klipfisken er en vare, som ikke kan omsættes andre steder end i Spanien og delvis oversøisk - som man ser, gaar den hovedsagelig til Spanien -, og der er den omstændighed ved klipfisken, at den maa omsættes i sæsonsaaret, hvori den er opfisket og produceret; den kan ikke overligge. Hvis den overligger, er værdien saa betydelig forringet, at ingen vover at lade den ligge over til næste sæson; - jeg tror ikke, der kan paavises eksempler paa, at nogen har vovet det. Derfor indtager denne vare en særstilling, som man ogsaa af de grunde bør lægge særlig vægt paa og gjøre mindst mulig vanskeligheder for klipfiskens hurtige omsætning. Jeg finder ogsaa at burde nævne, at den fisk, som produceres til klipfisk, i større udstrækning ikke kan anvendes til noget andet, ialfald ikke den, der fiskes ud over vaaren, fordi den er af en saadan beskaffenhed, at den kun egner sig til at produceres til klipfisk. Naar det lider ud over vaaren, er den som færskfisk ialmindelighed uspiselig og kan neppe heller bruges hermetisk nedlagt eller produk... (?) paa anden maade; det er noget, som enhver, der er inde i bedriften, vistnok vil være enig i. Der mener jeg ogsaa, at der bør tages hensyn til, at denne vare væsentlig eller hovedsagelig egner sig kun til at produceres til klipfisk. Den første skrei saavel i Lofoten som i de øvrige fiskevær er selvfølgelig en forholdsvis god vare, men jo længere man kommer ud i sæsonen, jo mere den nærmer sig gydningstiden, og naar den er færdig med gydningen, er den saa mager og daarlig, at den, som sagt, er uspiselig i færsk tilstand. Med disse udtalelser vil jeg faa lov til at lægge forsamlingen særlig paa hjerte at tage tilbørligt hensyn til denne vistnok ikke ganske

ubetydelige udførselsartikel, og de vanskeligheder den er prisgiven.

Der maa forøvrigt ogsaa lægges mærke til, at vi hvad klipfisken angaar ogsaa har andre nationer at konkurrere med. Hvis det nu var saa, at man kunde gjøre regning paa, at norsk fisk i Spanien maatte erlægge den samme told som fransk klipfisk, hvoraf der indføres en hel masse til Spanien, da vilde man kunne sige, at den norske vare blev underkastet de samme betingelser som dem den franske og britiske og den, der kommer fra Newfoundland; men noget saadant har man ikke noget garanti for. Jeg kan oplyse, at naar der under samtaler med de største klipfiskexportører i Kristiansund har været tale om forhøielse af den spanske told paa klipfisk, har det altid været fremholdt, at man staar overfor den fare at vor klipfisk blev belastet med en høiere told end den franske og den britiske f.ex. Jeg tør ikke sige, om disse udtalelser har havt traktater eller overenskomster at bygge paa; men jeg er tilbøielig til at tro, at der er i virkeligheden noget i dette, at Spanien kunde gaa til at stipulere en høiere told paa den norske klipfisk end for andre nationer. Vor import fra Spanien er, som jeg begyndte med at sige, adskillig mindre end vor export til dette land, og Spanien har derfor anledning til at stille sig ugunstigere ligeoverfor vor klipfiskexport. Jeg vil bede forsamlingen lægge mærke til dette, idet jeg tillige vil minde om, at vi, har intet andet sted, hvorhen vi i store mængder kan omsætte vor klipfisk. Forholdet er et ganske andet f.ex. for den artikels vedkommende, som gav anledning til sagens udsættelse igaar - trælaster. Den har mange veie at gaa, og statistiken viser, at vor udførsel af trælaster til Spanien er ikke synderlig stor. Ligeoverfor opnaaelsen af det tilsigtede maal - en forhøielse af vintolden - forekommer det mig, at denne forhøielse af den spanske told paa norsk trælaster med 2 pesetas pr. m³ maa veie overordentlig lidet.

Der har været slaaet paa traktatforhold overfor andre nationer, men det spørgsmaal mener jeg det er meget vanskeligt at bringe ind. Thi hvilkensomhelst traktat vi afslutter med en nation, kan være af den beskaffenhed, at andre nationer ikke finder sig tilfreds derved. At søge dette ordnet og udjevnet maa være gjenstand for senere underhandlinger; der er ikke deri nogen grund til at udsætte med at vedtage traktaten. Klipfiskexporten til Spanien er saa betydelig, at jeg mener den maa ansees som et nationalt gode, og hvor det da gjælder forholdet til den nation, som forbruger denne vare, bør man ikke i utrængsmaal bidrage til en mulig forhøielse af denne toldsats; men det er jeg meget bange for man vil komme til at gjøre ved efter min mening at tage et fejltrin og sige, at vi vil ikke antage den foreliggende traktat. Jeg skal foreløbig indskrænke mig til disse bemærkninger.

Arctander: Jeg erkjendte allerede i gaarsmødet, at dette er en delikat sag, at her er hensyn at veie til alle

sider, og naar jeg modsatte mig udsættelse var det, fordi jeg mente, at de fiskale hensyn tilsagde, at man burde se at komme til en afgjørelse, se at overvinde vanskelighederne under en fortsat behandling i samme møde. Nu har der været anledning for de fleste af forsamlingens medlemmer til at se nærmere paa dokumenterne, til at læse propositionen og indstillingen, og jeg haaber, det vil lykkes nu at komme til et enigt resultat - eller rettere saa nær enigt som muligt - om godkjendelse af den nye traktat.

Det er saa, som den sidste ærede taler fremholdt, det er beskyttelsen af vor klipfiskexport til Spanien, som har været hovedforanledningen til den gjældende traktat, og som der til enhver tid maa lægges hovedvægten paa i opgjøret imellem disse to lande, naar det gjælder handelsaftaler. Den toldsats er urørt i den nye traktat; vi har den samme beskyttelse forsaavidt i den nye som i den gamle, den samme sikkerhed for at blive behandlet som mest begunstiget nation. Ja, siger man - hr. Martinsen udtalte det udtrykkelig i eftermiddag - det kunde saa være, dersom den gamle traktat var bleven afløst af en ny traktat paa 5 aar, - altsaa hvis den traktataftale, som var truffet mellem den spanske og den forrige norske regjering, var blevet virkelighed; men nu er der gjort en saadan rabat heri, at varen ikke er akceptabel længer, efter hr. Martinsens mening. Disse 2 aar - 2 aar bliver det i virkeligheden: 1 aars varighed og 1 aars opsigelse - har været afgjørende for repræsentanten fra Christiania til at lade tvivlen hovedsagelig føre ham i retning af ikke at ville godkjende denne traktat. Det forundrer mig en smule at høre dette. Jeg vil vistnok ikke give den nuværende regjering skyld for dette, at de gode vilkaar, vi i sommer havde udsigt til at opnaa, er blevet mindre gode - jeg erkjender selvfølgelig, at det er mindre godt dette at have bare 2 aar at regne paa -; men at hr. Martinsen skulde slutte sig til dem, som siger, at det, som bydes nu, er kassabelt - efterat handelsdepartementets chef udtrykkelig har instrueret ministeren om at han maa akceptere det -, det havde jeg ikke ventet. Jeg troede, hr. Martinsen var en af de sikre støtter for det nuværende ministerium.

Hr. Martinsen siger, at dette med de 2 aar efter hans mening utvivlsomt vil lede til, at Spanien vil benytte sin opsigelsesret strax ved udløbet af det ene aar, og deraf vil igjen efter repræsentantens mening fremkaldes en hel del farlige følger. Det var da meget bedre, sagde hr. Martinsen, at beholde den gamle traktat. Men tiden for den traktat er udløben, vi har den nu paa opsigelsesterminen, paa 12 maaneder, og spanierne har erklært, at de vil være fri for traktatbaand for at kunne reformere sin toldtarif efter sit eget ønske. Derfor vil de kun gaa ind paa den nye traktat for en tid af 2 aar - 1 aar plus 1 aars opsigelse. Der er da vel al grund til at tro, naar dette er aarsagen, at spanierne vil benytte disse 12 maaneders opsigelse ligeoverfor den tidligere traktat, og da

skjønner jeg ikke andet end at vi staar ligedan. Der er kun den forskjel, at vi nu faar sikkerhed for uforandrede forhold i 2 aar. Vedtager vi ikke den nye traktat, saa kan det ske, at vi beholder den gamle traktat bare et aar. Motivet for spaniolerne til efter Martinsens mening straks at opsigte den nye traktat skulde ligge i, at det vilde vise sig samtidig med vintoldens forhøielse - som hr. Martinsen forudsætter straks vil gaa til maksimum, derom er jo intet afgjort endnu - at det vil vise sig, at vinimporten fra Spanien til Norge forsvinder eller saa godt som forsvinder. Hr. Martinsen brugte ikke ordet nul, men han forudsatte, at under de daarlige tider, som vi nu har, vilde importen blive rent minimal, og spaniolerne, som ikke saa godt som hr. Martinsen kjender til de daarlige tider og deres virkninger i Norge, vilde sige: Dette er bare en følge af vintoldens forhøielse; følgelig kan vi ikke vedblive den aftale med Norge, som har havt denne virkning.

Hvordan forholder det sig nu i virkeligheden med denne vinimport? Er det saa, at de tal, som vor statistik viser der, er saa ekstraordinært opdrevne i de sidst forløbne aar, de aller sidste aar, at der er grund til at tro, at de vil gaa ned saa stærkt? Det er ikke saa. De tabeller, som fremlægges her, viser at vinimporten til vort land har været omkring eller henimod 5 millioner kilogram lige siden 1897. I 1896 begyndte den at stige meget stærkt, allerede i 1897 var den omkring 5 millioner og gjennemsnittet i de sidste 5 aar til og med 1900 er 5 millioner eller noget over 5 millioner kilogram. I 1901 var det 4462000 kg., i 1902 4958000 kg., den er jo altsaa ogsaa da 5 millioner. Det bliver omtrent en konstant indførsel dette paa henimod 5 millioner kilogram. Nu vil sandsynligvis 1903 vise nogen stigning, det skal jeg erkjende, det vil kanske gaa op til mellem 5 og 6 millioner eller henimod 6 millioner. Jeg har ikke alle tallene, og jeg ved heller ikke, om finansministeren sidder inde med dem og vil komme med den senere i debatten, men jeg har dog seet enkelte tal for indførselen i de sidste 5 maaneder; de viser, at der er enkelte maaneder, hvori, der er større indførsel - sandsynligvis staar dette i forbindelse med rygterne om en forestaaende toldforhøielse - en større indførsel af et par hundrede tusen kilogram, men saa er der andre maaneder, hvori der er mindre indførsel end aaret i forveien, en mindreindførsel paa 100-120000 kg.. Dette er de faktiske forhold. Dette at skildre det som om vi nu i de senere maaneder har indført uafbrudt vin, saa alle kjældere er fulde hos alle vinhandlere, saa der ikke bliver mere vin at importere til gamle Norge paa flere aar, det er en overdrivelse, det stemmer ikke med statistiken og er ikke overensstemmende med de faktiske forhold. Selvfølgelig vil en stærk forhøielse af vintolden nedsætte indførselen, alle fornuftige mennesker erkjender, at det vil blive følgen; men om vi forudsætter en reduktion som den komiteen her taler om af 50 pct., saa er dette efter min

mening noksaa stærkt taget i. Naar man ser hen til, hvad indførselen var i de tidligere decennier vil 2 1/2 million kilogram vise sig ikke at være for meget; om det enkelte aar bliver lidt under, saa bliver det andre aar lidt over, og efterhvert vil importen arbeide sig opover igjen mod de nuværende sidste aars indførselssifre. Derom er der ikke nogen tvivl.

Naar det nu forholder sig saa, at klipfisktolden ikke ved denne traktat berøres, ikke bringes i nogen fare, og fremtiden for klipfisktolden ikke er mere faresvanger efter denne traktat, end om man kom overens med Spanien om, at endnu i 12 maaneder eller 24 maaneder den gamle traktat skulde blive staaende, hvad vinder vi saa ved denne traktat: Jeg vil her indskyde, at hvis det ikke havde været tilfældet dette med klipfisken som jeg her gaar ud fra, saa vilde ogsaa jeg have haft store betænkeligheder i denne sag; men hvad vinder vi nu ellers ved denne traktat? Jo, at vi endelig har udsigt til at faa realiseret skattereformen paa et punkt, hvor vi hidtil ikke har haft raad med den. Lige siden stortingets venstre - faar jeg lov til at sige - satte skattereformen paa sit program og fik gennemført den i begyndelsen af 90 aarene, lige siden den tid har vintolden været bunden. Vi har derfor ikke haft anledning til at øve retfærdighed paa dette omraade. Hvordan hænger det sammen med denne vintold af 11 1/2 øre pr. liter flaskevin eller pr. kilogram vin paa fustager? Statistiken oplyser om, hvad værdi denne vare sættes til. Fustagevin beregnes gennemsnitlig til 90 øre pr. kilogram. 11 1/2 øre deraf vil altsaa blive 12-13 pct af værdien. Flaskevinen er beregnet i statistiken til gennemsnitlig kr. 2,40. Det vil altsaa blive en beskatning af 4 à 5 pct af vinens værdi. Men der er flaskevin, som selvfølgelig er værd et par gange det - 5 kroners flaskevin og champagne - med 11,5 øre pr. liter i told. Dette er ligefrem en begunstigelse af luksusvaren, en begunstigelse af de klasser i samfundet, som er fuldt ud selvhjulpne eller ialfald mener sig at være selvhjulpne og derfor øder en hel del af sin indtægt til ligefrem luksus, og direkte eller indirekte en belastning af dem i samfundet, der evner mindre. Jeg behøver altsaa ikke for her at komme til mit resultat ligeoverfor vintolden at gaa ind paa hr. Martinsens dialektik med hensyn til dette spørgsmaal. For mig er dette først og fremst et skattespørgsmaal. En reform i vor beskatning gennem told paa denne vare er et retfærdighedskrav, som tidligere eller senere maa gennemføres. Det gaar ikke an i et land, hvor skattevæsenet er grundlagt paa de principer, som tilfældet er her i Norge, at lade en saadan abnormitet som den nuværende vintold blive staaende. Man sammenligner, hvorledes byrden falder paa tarveligere vine og de finere, og man sammenligner videre, hvordan den falder paa øl og brændevin, som jo i størst udstrækning bruges af smaafolk, og paa den finere vin, saa vil man se, at misforholdet er fuldstændig skrigende. Dette siger jeg ikke ud fra brønderiernes synspunkt - ialfald ikke for øieblikket - og

heller ikke fra totalisternes, men fra skattepolitikernes. Dette er en uretfærdighed i beskatningsmaaden, som senere eller tidligere, enten denne traktat bliver vedtaget, eller den gamle traktat bliver staaende endnu et aar, maa afskaffes; man vil ikke finde sig i det ligesaa lidt i vort land som i andre lande, hvilke paa langt nær ikke er kommet til det standpunkt som vi med hensyn til skattebyrdernes fordeling, men som dog har en ganske anden vintold end vort land.

Vi har den laveste vintold i verden. Det er tildels oplyst i komiteens indstilling, hvordan forholdet er. I Sverige har man en vintold paa fadvin af 50 øre pr. kg., 80 øre pr. liter for flaskevin og kr. 1,50 for mousserende vine. I Danmark har man det dobbelte af vor told paa fustagevin og kr. 0.58 pr. kg. for flaskevin. I Finland er tolden 32 øre pr. kg. paa fustagevin og kr. 2,59 pr. liter for mousserende flaskevin; for ikke mousserende flaskevin er der forskjellige satser, op til 72 øre. Holland vil man kunne nævne som et land, der ingen told har. Men istedet har man der en akcise af 30 øre pr. liter. Frankrige er selv vinland, men det har en meget høi toldbeskatning for al vin, der ikke tiltrænges til at lave de franske vine af. I Tyskland har man en told af 21 øre pr. kg. fustagevin, 71 øre pr. liter mousserende vin og 43 øre for ikke mousserende vin paa flasker. I Schweiz har man ikke saa høie satser, men dog for mousserende vin 30 øre og for anden flaskevin 18-36 øre. For vin i fustager er tolden derimod der meget liden. I England er tolden 1 shilling pr. gallon eller 21 øre pr. liter omtrent for almindelig vin, men høiere for mousserende vin. - Dette er skattebetydningen af dette spørgsmaal; men ved siden deraf og i sammenhæng dermed har sagen ogsaa sin store finansielle betydning. Vi tager ind 5 - 600 000 kroner paa den nuværende lave vintold. I Danmark, hvor man ogsaa har en meget lav vintold, tager man dog ind mellem 800000 og 900000 kroner; i Frankrige tager man ind i vintold 49 millioner franc, i Tyskland 15-16 millioner mark, i Storbritannien ca 1 1/4 million pound sterling. Der er efter min mening ikke nogen grund til at slaa vrage paa den forøgelse af statens indtægter, som herigjennem kan opnaaes.

Hr. Martinsen mener imidlertid, der ingen forøgelse vil blive, at forhøielsen af vintolden vil bevirke, at indførselen vil næsten forsvinde, ialfald falde saameget, at der ikke bliver nogen forøgelse af indtægterne. Hr. Martinsen forudsætter en vintold af 40 øre, og han gaar ud fra som komiteen, og som jeg ogsaa tidligere, at importen gaar ned. Men 2 1/2 million kg. à 40 øre gjør dog 1 million kroner, og det er en forhøielse mod den nuværende indtægt af kr. 400.000,00 eller derover. Jeg har da ikke regnet noget særskilt for mousserende vine, som vi i mine tanker først og fremst trænger til at faa høiere toldsatser paa - paa champagne baade den egte og den uegte. Jeg mener, vi vil ikke faa stort mere end 4 - 500000 kroner i øgede statsindtægter for næste budgetaar

gjennem en saadan forhøielse, som her er bragt paa bane, men jeg mener, at denne forøgelse skal vi med tak tage imod; den kan hjælpe os i mangen en snever vending, fritage os for mange beskjæringer og beklipninger af høist ønskelige og nødvendige bevilgninger. Jeg har tilladt mig tidligere under finansdebatterne uden at nævne navn at tale, om forøgelse af indtægterne ved luksusbeskatning; jeg har da først og fremst tænkt paa denne vintold.

De, som nu siger, at vi kan beholde den gamle traktat - vi kan ikke beholde den uden spanjolernes godhed, det maa vi huske paa, den er udløben, den staar under opsigelse - og som mener, at dermed vil der være fred og ingen fare, de forudsætter selvfølgelig samtidig, at der ikke vil blive spørgsmaal om at indføre en rimelig vintold. Skal vi indføre den, saa vil den ængstelse, som de herrer har, melde sig straks; det er netop for vintoldens skyld, at de jo venter opsigelse af den nye traktat, men da er det vintolden, naar den bliver indført, som ogsaa vil gjøre, at Spanien ikke vil indrømme os at beholde den gamle traktat forøvrigt paa de gamle vilkaar. For mig staar det ikke slig. Jeg tror, vi har en saa god repræsentant nede i Spanien, en mand, som forstaar at gjøre sig gjældende i det fremmede samfund paa en saadan maade, at han kan oplyse dem om grunden, ifald der skulde i det første eller andet aar vise sig tilbagegang i vor import; jeg tror, han kan forklare dem, at dette betyder ikke nogen tilbagegang, men at det kun betyder en overgang; importen af spanske varer vil tiltage paany, det er mit haab. Skulde det ikke lykkes, skulde der komme en opsigelse, saa er forholdet det, at vi efter to aar maa indlede nye underhandlinger. Men som det nu staar, kan vi efter et aar komme til at maatte indlede nye underhandlinger, ved hvilke det er mit ønske og haab, at den betydelige opofrelse, som vi gjør for spanske interesser ved at give afkald paa kanske 1/2 million kr. i indtægt af frugtolden, forhaabentlig vil blive ækvivalent for at sikre os en rimelig behandling af vor klipfisk. Jeg mener, at man ikke i længden tør gjøre regning paa, at man for klipfisken skal gjøre disse ofre af vintolden og lade Norge vedblive at være det land, som har den billigste vintold i verden, paa samme tid som vi siger, at vi lægger an paa at faa et retfærdigt og billigt skattesystem.

Men det var ikke bare disse spanske farer. Der blev af hr. Martinsen manet frem igjen de samme spøgelses, som handelsministeren viste os igaar i sit foredrag: Gaar vi ind paa denne traktat med Spanien og benytter leiligheden til at forhøie vintolden, saa vil de ømfindtlige franskmænd straks komme over os. Hr. Martinsen belagde dette med en oplysning om, at da vi indførte afgift ogsaa i vort land, saaledes som man har i de fleste andre lande, paa handelsreisende, saa var de ømfindtlige franskmænd straks ængstelige og vilde gjøre reklamationer ved dette. Det er sandt. Der har været underhandlinger om dette spørgsmaal, men hvad ledede disse underhandlinger til? Jo, de ledede til, at da franskmændene blev oplyst om

forholdet, hvad retsgrund vi stod paa og hvordan dette blev gennemført, saa erklærede de sig fornøiede. De opgav sine indsigelser og protester. Da var der ingen længere, som protesterede mod handelsreisendeafgiften i vort land fra fransk side, og saaledes vil det forhaabentlig gaa her ogsaa. Det er dog ikke noget opiumsspørsmaal dette; det er ikke noget, som kan sammenlignes med, da England truede Kina til at indføre toldfrit opium, fordi de dyrkede den i Indien. Det staar da ikke saadan til, at vi er nødt til at spørge Frankrige, om vi faar lov til at have den almindelige europæiske told paa vin, fordi Frankrige udfører endel vin ogsaa til os. Jeg tror ikke, at den fare er saa stor som skildret af de herrer, som vil vække tvil og gjøre vanskeligheder her for vedtagelsen af denne traktat.

Det forundrer mig, at statsraaden, som selv har været med ved tilendebringelsen af disse forhandlinger, kunde gjøre saa meget væsen ud af disse fremtidige farer og vanskeligheder. Jeg fik - jeg kan ikke negte for det - ligesom et indtryk af, at der her var kommet et gjøgeæg i fremmed rede. Denne traktat er bragt istand af en anden handelsminister, og jeg tror, at den anden handelsminister har indlagt sig store fortjenester af, hvad her er udrettet. Ved politiske omskiftelser blev der en fremmed mand, som kom til at tage sig af dette; men jeg havde haabet, at det skulde gaaet, som det gaar med gjøgeægget naar det lægges i smaafugles reder, disse smaafugle er mere ivrige for at passe paa at klække ud dette æg end sine egne smaa æg. Hvad er det for lande, som forsyner os med vin, fra hvilke faren skulde komme? Det er for det første Spanien. Fra Spanien faar vi efter de statistiske opgaver 1889000 kg. af vin paa fustager og bare 8700 paa flasker, til værdi tilsammen af ca kr. 1720000.00. Fra Frankrige faar vi 778000 kg. vin paa fustager og 113000 liter flaskevin, til en værdi efter den statistiske beregning af kr. 972000.00. Saa kommer Portugal med 936000 kg. fustagevin til en værdi af kr. 850000.00. Det er de 3 store vinforsynere, vi har. Saa kommer Holland som den fjerde med vin for henimod 1/2 million kr.. Saa først kommer Tyskland med vin til os for kr. 275000.00. Dette er efter handelsstatistiken for 1902. Det gjælder det enkelte aar, saa der kan selvfølgelig være nogen variation i det; men jeg henviser til den; det er derfra, jeg har hentet disse opgaver. Ellers faar vi ikke vintilførsel af nogen betydning fra andre lande. Det er altsaa mit haab, at selv om der skulde blive nogen misnøie i Frankrige, Holland og Tyskland med, at de, som formentlig alle hører til de mestbegunstigede nationer med hensyn til told, fik noget høiere told at betale af sine varer i Norge, saa vil ikke det føre til noget saadant opbrud paa alle kanter og saadanne vanskeligheder, som de herrer har behaget at ville forestille os.

Hr. Martinsen tillod sig at udtale, at dette kunde ikke være nogen totalistinteresse; nogen afholdssag var ikke dette, fordi dette blev støttet af de

brænderiinteresserede, og de var ikke afholdsmænd. Jeg synes, at hr. Martinsen burde forsmået det argument, især da han selv erkjendte bagefter i slutten af sit foredrag, at vintolden i og for sig var urimelig lav, at den stod i et urimeligt forhold til beskatningen af brændevin og øl saavel ved told som ved indenlandsk afgift. Det er deri, brændevinsinteressen her stikker. Det er deri, den har sin fulde berettigelse den bevægelse, som fra de brænderiinteresserede distrikter er reist mod den lave vintold. Det har hr. Martinsen selv senere erkjendt, og da mener jeg, at vi forsaavidt kunde lade fare denne historie om, at dette ikke er nogen afholdsinteresse. Men en afholdsinteresse bliver det jo selvfølgelig alligevel, naar man fordyrer den simple vin med kanske 100 pct; detaljisterne pleier at forhøie prisen med et større beløb end det, som svarer til den forhøiede told. At man fordyrer vinen med 100 pct er jo dog en forføining i afholdsvenlig retning skulde jeg tro; naar varen fordyres, da bliver forbruget mindre. Det kan hælde, at hr. Martinsen kan have ret i den tanke, som vel laa under hans udtalelse, at vor nation har vænnet sig til at drikke 2 1/2 liter vin pr. individ omkring det, eller 2 liter ialfald, og at den derfor, om man indskrænker importen til 1 liter pr. individ, vil have denne liter erstattet muligens med andet end vand og melk. Det kan hælde, at nedgangen for en del vil erstattes med øl, det er ikke urimeligt, og det erkjendte hr. Martinsen selv, at han ikke troede det var skadeligt; han troede, øl var sundere og bedre end baade skaap(?) og laddevin. Men da melder sig den indirekte finansielle betydning af dette. Jeg tror ikke, at den direkte forøgelse af statens indtægter gennem vintolden bliver særlig betydelig - ca kr. 4 - 500 000,00 haaber jeg dog man allerede nu kan godskrive for næste termin; men den indirekte vil blive betydelig. Vore ølbryggerier, som har gaaet saa tilbage paa grund af den stansede konsumtion - for en del er det indførsel af billige vinsorter og laddevin, som har bevirket det - vil, naar denne konkurrence bliver svagere, igjen faa en rimelig afsætning, og statsindtægterne ved maltafgiften vil komme til at stige. Hr. Martinsen troede ikke den toldforhøielse som her er tale om, vilde have indflydelse paa laddevinen. Jeg maa sige, at det var netop noget af det, som glædede mig mest, da jeg fik se denne traktat, at den gav mig en bestemt overbevisning om, at her har vi i den henseende det sikreste og bedste middel. Laddevinen, dette forfalskningsprodukt, som medfører beruselse og sygdom og meget andet galt, det er en norsk fremtoning; de har ikke laddevin paa samme maade i Sverige f.ex; de kan have det oppe i Nord-Sverige, hvor de efterligner meget norsk - der kan det hælde, at man har begyndt at efterligne den ogsaa - men i Sverige forøvrigt har de den ikke, i Danmark og Tyskland har de den heller ikke som folkedrik. Jeg har sluttet deraf, at det ene her følger af det andet; den lave norske vintold er hovedaarsagen til, at vi har dette, som holdt paa for nogen aar siden at

blive en folkedrik blandt byernes bærme og mange andre steder ogsaa desværre. Hr. Martinsen har kanskje en anden recept; men det er nu saa, at der maa billig og simpel vin til for at lave laddevin, saa selv om man laver den her i landet, vil en forhøielse af vintolden paa den billige vin ved siden af det øvrige umuliggjøre produktion til de priser, som har skaffet laddevinen en saa sterk udbredelse. Hr. Martinsen sagde, at man har stanset tilvirkningen deraf i Freihafen i Hamburg. Ja, det er lykkedes at stanse den der, fordi Tyskland ikke er et vinland forsaavidt; Tyskland har sine rhinske vine, men har ikke den slags vin, som man bruger til at lave laddevin af; der kan man let kontrollere, paa hvilken maade man fremstiller denne vare, fordi man maa hente raaprodukterne fra andre kanter. Men saaledes kan man ikke forhindre tilvirkning af lignende vine i Spanien, færdige eller halvfærdige til norsk brug. Jeg tror derfor, vi maa holde fast ved den ting, at denne traktat vil være af afgjørende betydning for at stanse laddevinstrafiken; man kan ikke bare henvise til analyse og mere eller mindre vovede formodninger om, at her er kunstig tilsætning, og at det ikke er alene vin, som findes i varen.

Minoriteten havde igaar allerede faaet anledning til at fremhæve sit tvilende standpunkt ligeoverfor denne sag og at gjøre gjældende, hvorfor de ikke kunde være med paa den. Jeg har læst minoritetens indstilling igjennem idag paany, men det har ikke lykkedes mig at forstaa sammenhængen med dens standpunkt, jeg har ikke kunnet tilegne mig den rette forstaaelse her - det er sandsynligvis min skyld. Jeg har ikke forstaaet, hvordan man kan komme over den ting, at med denne traktat faar man sikre forhold, samtidig med at man faar adgang til at paalægge en rimelig vintold for 2 aar. Uden denne traktat har man kun forholdet sikret gjennem den forrige traktat for et aar, hvis Spanien gjør alvor af at benytte sin opsigelsesret, som det har truet med. Hvorfor det sidste skulde være at foretrække for det første, som minoriteten mener, forstaar jeg ikke. Minoriteten opholder sig en hel del ved den forandring i trælasttolden af 2 pesetas, som er kommet til. Der staar i propositionen tabeller over trælastudførsel fra Norge til de forskjellige lande. De tabeller er feilagtige, forsaavidt Spanien angaar, oplyste toldkomiteens formand med stor udførlighed igaar. Men selv den feil medgivet er der her dog kun spørgsmaal om 1 pct af vor trælastexport - disse kassebord er vel det hovedsagelige - og dette en pct, som efter de oplysninger, repræsentanten fra Bergen nu gav, under de nuværende konkurrenceforhold neppe har udsigt til at voxe i kvantum. Jeg mener, at det er at gjøre en myg til en elefant, at man af den grund ikke vil være med paa den nye traktat. Vor trælastbedrift har i de senere aar ikke netop været af de næringsveie, som paa grund af forholdene har maattet appellere til at holdes under armene. Er der nogen næringsvei, som har kastet godt af sig i de senere aar, og som har udsigt til for fremtiden at være stabil, saa maa

det vel netop være skogbedriften og træløstbedriften. Der er en gennemgaaende prisstigning i alle lande paa den vare.

Saa gjorde hr. formanden i toldkomiteen nogle betragtninger gjældende om, hvilken vei det gik med balancen af samhandelen mellem Norge og Spanien. Indførselsartiklerne til Norge fra Spanien voksede, medens udførselsartiklerne fra Norge til Spanien var stationære eller endog gik tilbage. Ja, det kan saa være. Men det forholder sig dog saa, som repræsentanten fra Kristiansund nu fremhævede, at Spanien er et af de færre lande, hvor vi har overbalance i norsk favør af trafikken, og hvor vi vil vedblive at have det, haaber jeg, saa længe Spanien er vort hovedmarked for klipfisk, hvad jeg tror, det er nødt til at være, saa længe det er et katolsk land ialfald, fordi klipfisken er en folkeførnødenhed i det land fremfor i noget andet land. Men saa er der en anden ting ved dette at merke, som jeg tror, at formanden ikke var fuldt opmærksom paa. Det er, at statistiske opgaver maa læses med en viss forsigtighed - især, naar det gjælder indførsel og udførsel. Opgaverne over indførselen vil altid staa opført med en høi værdi i det indførende lands statistik. Der kommer med alt, hvad der vedkommer varen. indkjøbsværdien, bearbejdelsesværdien, transportomkostningerne, lagringsomkostningerne - alt saadant kommer med. Ved udførsel vil derimod i udførselslandet værdien altid være meget ringere end den værdi, den samme vare optræder med i indførselslandet. Jeg mener saaledes, at disse sammenligninger altid vil blive noget haltende. Jeg gjorde i sin tid opmærksom paa det i indstillingen i den traktatkommission, hvor jeg var medlem paa et tidligere stadium af underhandlingerne med Spanien. Der blev udtrykkelig gjort gjældende og bragt frem disse tal til berigtigelse. Man bør derfor, naar man taler om udførselsværdien fra det udførende land, sammenligne den med indførselsværdien af de samme varer i det indførende land. Da først faar man kommensurable værdier. Jeg mener - det var kanske ikke fuldt tydeligt, hvad jeg sagde -, at værdien af de spanske varer, som indføres hertil, kan vi vurdere; men norske varer, som udføres til Spanien, deres fulde værdi i sammenligning med vor indførsel faar vi først, naar vi tager og lægger til grund de spanske værdier paa de varer. Da vil balanceforholdet vise sig ganske anderledes - selv om der ikke er stigning i vor udførsel. At der ikke er stigning, skriver sig ellers fra andre forhold end virkningerne af denne traktat. Det skriver sig fra bevægelsen i vore fiskerier. Der har været en nedgangsperiode for vore fiskerier, som har givet sig udtryk i disse tal. - Med denne opfatning kan jeg ikke andet end paa det bestemteste tilraade, at vi nu gaar til at godkjende denne traktat, som det havde været langt ønskeligere, at vi havde faaet paa 5 aar, men som jeg med statsraad Schøning ogsaa er taknemmelig for, selv om den kun varer i to aar. Og vi bør komme til et resultat iaften

for ikke at risikere yderligere at tabe mere end høist nødvendigt ved fortoldning til lavere satser.

Myrvang: Jeg var blandt de repræsentanter, som stemte for denne sags udsættelse til i eftermiddag. Jeg gjorde det, fordi det var oplyst, at den artikel, som særlig skulde lide ved traktaten, var trælaster. Og da jeg repræsenterer et distrikt, som er sterkt interesseret i trælasterkonjunkturerne, syntes jeg, det var det forsigtigste, at man fik tid til at se paa sagen, se, hvilke følger denne traktats vedtagelse vilde have. Jeg har benyttet tiden til at undersøge det, men jeg kan ikke komme til andet resultat, end at heller ikke hensynet til trælasterne kan hindre mig fra at stemme for godkendelse af denne traktat. Det er vistnok saa, at der skal ske en forhøielse af tolden paa trælaster. Men for det første er ikke forhøielsen saa svært stor - ca kr. 1,44 pr. kubikmeter -, og dernæst er de trælasterkvanta, som indføres til Spanien og de kanariske øer, ikke saa betydelig. Den hele forøgelse af toldbeløbet for denne trælaster beløber sig ikke til mere end opimod kr. 40,000.00. Jeg mener saaledes, at man faar se bort fra dette hensyn for at opnaa det langt større gode, som vi opnaar ved denne traktat. Jeg er ganske enig med den sidste taler i, at det er et stort gode, at man nu kan komme til at faa en anden toldsats for vin. Det er saa, som han udtalte, at der har været en stor uretfærdighed i denne beskatningsmaade og en stor uforholdsmæssighed. Det er af den grund af stor betydning i flere retninger, at dette kan blive forandret. Hvilke betæneligheder man end kunde have i forskellige retninger, tror jeg, at dette hensyn er saa stort og veier saa meget, at vi maa gribe til, naar der nu er anledning til at faa forandret dette ulige forhold, beskatningsforholdet mellem brændevin og vin. Bare den ting, at vi ved hjælp af toldforhøielsen kan blive kvit den laddevinstrafik, som vi har haft i de senere aar, og som har været en stor skam for vort land, - bare det, mener jeg, veier saa betydeligt, at vi bør stemme for traktaten. Jeg skal ikke udtale mig videre om dette. Jeg vil bare sige, at naar den sidste taler søgte at hævde, at det ikke var den nuværende handelsminister, som havde æren for dette, men den forrige, - saa synes jeg for min del, at det maa være knusende ligegyldigt, hvilken handelsminister det er, som har faaet istand denne traktat. Jeg tror ikke, at de har gjort andet end sin pligt nogen af dem. Forresten tror jeg, at det er vor minister i Spanien, som væsentlig bør have æren for den traktat, som her foreligger.

Konow: Jeg vil fuldt ud slutte mig til de udtalelser, som fremkom fra den ærede repræsentant fra Nordland, om den uforholdsmæssig lave vintold, som vi har her i Norge. Vi har jo en saa lav vintold, at det er eksempelløst i alle lande, og den staar i et saa stort misforhold til beskatningen af øl og brændevin, der som den ærede

repræsentant fremhævede, er den mindre bemidlede mands nydelsesmidler, at den derved kommer i et endnu mere skjærende lys. I andre lande som Danmark og Tyskland har altid repræsentanterne for folkepartierne, f.eks. de socialdemokratiske repræsentanter, modsat sig en forøgelse af brændevinstolden, fordi de siger, at dette er den almindelige mands nydelsesmiddel i modsætning til vinen. Men her er brændevinstolden pr. liter alkohol 4 à 5 gange større end vintolden. Hvis vi fortynder brændevin saa meget at det kun indeholder den samme alkoholgehalt som den almindelige spanske vin, der indføres, saa vil denne fortyndede væske komme til at bære en 4 à 5 gange saa stor told som vinen. Der er dog ingen mening i dette. Det har været og det bør være et formaal for vor beskatning at faa en høiere vintold. Det var nærmest udfra dette standpunkt, forhandlerne om denne traktat har handlet, og jeg tror, vi har opnaaet et gunstigt resultat. Jeg har noget kjendskab til, hvor vanskeligt det var at formaa spanierne til at gaa ind paa en for Norge nogenlunde forsvarlig traktat, sidste gang underhandling foregik. Dengang vilde de forhøie klipfisktolden til 36 pesetas; men den blev ved disse forhandlinger sat til 24 pesetas. Før den sidste traktat i 1892 blev afsluttet, havde vi ingen vintold fikseret i den spanske traktat; men vi havde i den franske traktat en told af 11,5 øre pr. liter, altsaa det samme, som senere blev bestemt i den spanske. Nu var Frankrige gaaet over til mestbegunstigelse, og derfor var det, at spanierne krævede denne toldsats af 11,5 øre i sin traktat. Det var umuligt at faa dem til at indse nødvendigheden af, at vi maatte have ret til at sætte en høiere vintold. Dengang var der forøvrigt ikke saa stort misforhold mellem denne og brændevins- og ølbeskatningen, som der nu er. Brændevinstolden var ikke halvparten af, hvad den nu er, og ølbeskatningen var heller ikke saa høi som nu.

Der har været talt om, at denne traktat vilde ikke skaffe os nogen forøgelse af vore indtægter af vintolden, fordi der allerede var indført en saadan masse vin, at i de 2 aar, som kommer, vilde vi ikke faa nogen videre indtægt af den, og vi vilde da staa slettere, end nu med den nuværende traktat. Ja, hvordan forholder det sig? Efter den officielle statistik er der i 1896-1900 gjennemsnitlig indført 5390000 kg., i 1901 4523000 kg., i 1902 5020000 kg. og i 1903 4255000 kg., altsaa mindre end i det foregaaende aar, saa der kan dog ikke være indført en saadan overordentlig masse vin i høstmaanederne, som d'hr. har søgt at faa folk her i salen til at tro. Det maatte vel være fra september maaned af og til slutten af januar eller til midten af februar, at denne meget sterkt forøgede vinimport skulde være skeet; men ser man paa de enkelte maaneder, saa viser det sig, at der ganske vist i oktober, november og december er foregaaet en noget sterkere indførsel end i de samme maaneder det foregaaende aar; men den samlede forøgelse af importen er dog ikke mere end ca 400000 l til og med udgangen af januar maaned, altsaa i september, oktober, november, december og januar

er der indført ca 400 000 l mere end i de tilsvarende maaneder det foregaaende aar. I februar derimod er der ganske vist foregaaet en noksaa sterk vinimport, idet der i tidsrummet 1ste - 11te februar er indført 209 111 kg. og i dagene 12te - 15de alene i Kristiania, Bergen og Trondhjem 11212 kg.. Heraf synes det at fremgaa, at det var en feil at udsætte behandlingen af denne sag til idag. I de to dage, som gaar, før traktaten bliver vedtaget, før den bliver ratificeret, før toldstationerne bliver bekjendt med den, vil der ganske vist blive indført ikke saa lidet, og det faar da regjeringen tage ansvaret for, som selv anbefalede udsættelserne til ieftermiddag. Efter min mening skulde traktaten været behandlet og vedtaget igaar formiddag. Jeg tror derfor ikke, at det med rette kan siges - efter de oplysninger, jeg har erhvervet mig -, at traktaten ikke vil virke. Den vil skaffe os en forøget indtægt af vintolden allerede i kommende budgetaar og end mere i det derpaa kommende.

Hvordan staar vi saa med denne traktat i modsætning til den nu bestaaende? Vi har, som det er oplyst af repræsentanten fra Nordland, i 2 aar disse satser af 40 øre paa fustagevine og 70 øre paa flaskevine - hvis vi tager maksimum - og høiere told paa mousserende vine. Hvis nu spanierne paa grund af den forminskede import, som vil ske, men som ikke vil være en følge af tolden alene, men af de trykkede konjunkturer her, - hvis de vil opsiges traktaten, saa ligger det dog nærmest at opsiges tillægstraktaten og lade den gamle traktat træde ikraft igjen. Saa staar vi igjen, som vi nu staar. Nu staar vi med fare for, at Spanien skal opsiges traktaten med 12 maaneders varsel. Vedtager vi traktaten, har vi i to aar denne traktat, og saa har vi maaske en opsigelse, som høist sandsynlig gaar udover tillægstraktaten. Saa er der talt om det store offer, vi skulde have gjort ved den forøgede told paa trælaster. Hvis vi regner denne forøgelse af tolden paa trælaster af den nuværende eksport fra Norge til Spanien og sammenholder den med den toldgevinst, vi faar ved den nuværende toldtarif af importen af vin fra Spanien, saa skulde vor gevinst være 543000 kr., og vort tab eller Spaniens gevinst være 37400 kr.. Sandsynligvis gaar vinimporten ned til det halve omtrent - jeg antager, det er rigtigt, hvad komiteen i den henseende har sagt. Men selv da ser vi, at hvad vi har vundet, staar ikke i forhold til, hvad vi yder, og den trælasttold, vi da faar, vil dreie sig om 12 à 13 pct af varens værdi. Det er underligt fra vort standpunkt, at belægge en vare som trælaster, der er saa almindelig brugt i landet, med en told, der udgjør 12 à 13 pct af varens værdi; men denne toldsats er ikke prohibitiv, og naar vi har mestbegunstigelsesklausulen, vil vi kanske ikke lide noget tab, men maaske opnaa en gevinst. Der er nemlig skeet det mærkelige før, ved klipfisktoldens forøgelse efter den sidste traktat i 1892, at uagtet tolden blev forhøiet fra 18 til 24 pesetas, steg dog vor import til Spanien af klipfisk, sammenlignet med andre landes, fordi klipfisk

fra andre lande, f.ex. fra Frankrige, i begyndelsen ikke kunde taale en saa stor toldbelastning. Af de statistiske opgaver, der foreligger som bilag fra regjeringen, ser vi, at af den samlede norske eksport af klipfisk har exporten til Spanien holdt sig i 66,65 pct og deromkring; men i Spanien er af den samlede import af klipfisk den norske import i 1891 60 pct, i 1892 63 pct, i 1893 61 pct, i 1894 72 pct og i 1895 70 pct o.s.v., saaledes at trods den forøgede told er den samlede indførsel fra Norge steget i modsætning til indførselen fra andre lande. Det opfiskede kvantum har naturligvis ogsaa sin indflydelse. Men det er ikke sagt, at fordi om en vare bliver høiere toldbeskattet i et land, sker der en nedgang i exportlandets import. Det kommer an paa, hvor billig den kan tilvirkes, og paa den dygtighed, som den nævnte industri er gjenstand for. Og nu er trælasttilvirkningen her i Norge ledet med en ganske overordentlig stor dygtighed - det er erkjendt - saa jeg tror ikke, at denne forøgelse af tolden fra 7 à 8 til 12 à 13 pct af varens værdi vil bevirke nogen nedgang i Norges eksport af kassebord til de canariske øer.

Men selv om saa var, er der dog ikke en saa stor værdi i dette som den værdi, vi faar ved denne traktat. Det er sandt, det vilde være fordelagtigt for os at have en traktat paa fem aar, navnlig paa grund af den nedgang i vinimporten, som vi maa forudsætte vil finde sted efter den stærke toldbeskatning. Men fordelene vil dog ogsaa ved den nu foreslaaede overenskomst være overveiede. Saa har vi sydfrugter. Ja, det er ganske sandt, at vi der har en meget lav told. Men appelsiner er nu blevet en folkespise, det er blevet en meget søgt ret for den almindelige mand, og det er ganske sandt, som der staar i komiteens indstilling, at dengang man i 1892 fastslog den lave told paa sydfrugter, var det beregnet, at vi vilde komme til at lide et saa og saa stort tab i vort toldbeløb. Men hvad skeede? Toldindtægten steg, fordi der blev en saa meget stærkere import, og nu er den steget til over det dobbelte af, hvad den var tidligere. Det kan nok hælde, at man ved den høiere told vil faa en noget større indtægt; men det kan ogsaa hælde, at appelsiner og sydfrugter vil gaa ud af det forhold til konsumenterne, hvori de i det hele taget nu staar; de vil ikke blive en saa almindelig vare, som de er nu.

I det hele taget tror jeg, at denne traktat er til fordel for vort land. Jeg tror, det er rigtigt, at de betæneligheder, som kan fremhæves mod den, er kommet til orde skarpt, stærkt og klart under debatten her, og jeg tror ogsaa, det er rigtigt, at betænelighederne er kommet til orde i komiteens indstilling, som er et officielt dokument, der kan læses af de respektive landes autoriteter. Men her i denne sal, hvor forhandlingerne foregaar for lukkede døre, og hvor jeg forudsætter, at hvad vi siger, ikke kommer frem for offentligheden, maa vi dog, naar vi skal tale et sandt ord, sige, at traktaten er til fordel for vort land. Vi staar ikke værre ved at vedtage den, men vi staar bedre; thi naar vi engang har

faaet fastsat 40 øre pr. kg. vin som told, vil det dog ikke fordres af os, at vi nogensinde skal gaa ned til den gamle sats 11.52 øre. Men hvis vi nu ikke godkjender denne traktat, tænker jeg, vi kan være ganske sikre paa, at vi ikke faar et saa godt tilbud igjen. Efter hvad der nu er oplyst om stemningen i Spanien, som viser, at de anser dette som en diplomatisk seier for Norge, som en stor fordel, vi har faaet, vil vi, hvis vi ikke godkjender traktaten, blive betragtet som et urimeligt folk, som det ikke nytter at forhandle med, og det vil ogsaa lamme den mands energi - ligesom det ogsaa vil være en uretfærdighed mod ham - som har ledet forhandlingerne i Spanien, minister Wedel, som efter min mening har stor fortjeneste af at have bragt sagen dertil, at vi kan faa en høiere vintold.

Solberg: Det spørgsmaal, jeg har søgt at besvare for mig selv i den tid, vi har havt til overveielse af denne sag, har formet sig saaledes: Er det sandsynligt, at Spanien efter et aars forløb opsiges enten den hele traktat eller, som hr. Konow nu antydede, ialfald tillægstraktaten? Hvis saa er tilfældet, hvilke fordele kan vi da gjøre regning paa at opnaa i den mellemliggende tid? Det foredrag, som nylig blev holdt af den ærede repræsentant fra Nordlands amt hr. Arctander, forekom mig ikke synderlig oplysende med hensyn til dette spørgsmaals besvarelse, idet jeg syntes, det var særdeles vildledende af den ærede repræsentant, naar han talte om størrelsen af vor samlede vinimport, ikke at se hen til, hvor stor del der kommer fra Spanien, som der tales om i dette øieblik, og hvor stor del der kommer fra andre steder. Den ærede repræsentant sagde, at vor vinimport ikke har været ekstraordinært opdrevet i de senere aar. Det vil jeg absolut benegte. Medens landets befolkning har steget med 10 pct siden 1893, har vinimporten tredoblet sig i det samme tidsrum, og den er fordoblet, hvis man sammenligner perioden 1891-1895 med perioden 1896-1900. Den er ekstraordinært opdrevet. Jeg mener, at vor vinimport kan vi noksaa retfærdig dele i to slags, den legitime og den illegitime. Den illegitime vinimport vil jeg sige er en, som ene og alene skriver sig derfra, at vin paa grund af de indenlandske beskatningsforhold er blevet et billigt berusningsmiddel. Ser vi nu paa vor statistik, vil vi se, at forinden brændevinsbeskatningen blev opdrevet i dette land saaledes, at vin blev et af de billigste berusningsmidler, havde vi ikke nogen nævneværdig vinimport fra Spanien. I 1893, altsaa for 10 aar siden, var vinimporten 1/27 af, hvad den var fra Spanien i 1902 - opgaver for 1903 har jeg ikke. Gjennemsnitlig var i aarene 1891 - 94, indtil vi fik vor høie alkoholbeskatning her importen af spansk sterk vin tiendeparten af, hvad den har været i de par sidste aar. Saa man kan ikke, naar vi har seet gennem disse tabeller med tilbørlig nøiagtighed, med spor af ret fastholde den paastand, at vor vinimport ikke har været ekstraordinært opdrevet. Nu stiller det

spørsmal sig: Hvad er det for en vinimport, som er steget? Det er importen af den billige, simple vin. Vil vi opnaa ved forhøielse af denne told til 40 øre at faa fordrevet laddevintrafiken, som repræsentanten hr. Myrvang talte om? Jeg tror det. Hvad maa vi da gaa ud fra vor import fra Spanien vil falde ned til igjen, ikke blot til næste aar - for da antager jeg, den kommer ned i et rent forsvindende beløb - men jeg mener gjennemsnitlig? Den vil falde ned til, hvad den var, forinden vi fik dette frygtelige misforhold mellem beskatningen af inden- og udenlandsk alkohol; den vil falde ned til 1/9 eller 1/10 af, hvad forholdet har været i de sidste aar. Det mener jeg man maa gaa ud fra som aldeles givet. Nu har vi seet, at de spanske vinexportører har kunnet faa sat igjennem - formentlig tiltrods for, hvad vor minister, hvis dygtighed jeg fuldt ud erkjender, har kunnet forespeile om, hvilken indflydelse traktaten vil have - dette ekstraordinære, at traktaten kun skal gjælde for et aar. Naar de nu har faaet dette aars statistik og kan vise, at traktaten praktisk talt har annulleret enhver vinimport fra Spanien til Norge, saa er jeg overbevist om, at den vil blive opsagt. Nu, det kan ikke være saa farligt, kan hände, idet vi, som hr. Konow sagde, ikke vil staa daarligere alligevel, i det tilfælde den siges op, fordi man sandsynligvis vil opsiget tillægskonventionen og ikke den egentlige traktat - det skal jeg ikke disputere om. Men der følger ikke netop af dette, hvis vi maa anse det sandsynligt, at traktaten bliver opsagt efter et aars forløb, at vi derfor skal gaa med paa den. Kan vi i det kommende aar antage, som hr. Arctander gjorde regning paa, at vi faar en ekstrafortjeneste paa vor vintold, selvom vi efter et aars forløb bliver nødt til at gaa tilbage til det bestaaende forhold, af 500 000 kr., saa siger jeg, det er i hvert fald godt at tage med; det er et tungt plus i vegtskaalen. Jeg tror imidlertid ikke, det bliver tilfældet - jeg skal faa lov til at udvikle hvorfor. At den spanske og den portugisiske vinimport vil falde ned til, hvad den var i 1894, kan vi gaa ud fra som aldeles sikkert. Derved stryges nemlig hele laddevintrafiken, over halvparten af vor import; vi kommer nedtil ca 2 millioner kg.'s indførsel. Men spørgsmaalet vil da være: Hvordan vil det stille sig med den franske vinimport? Da maa vi tage i betragtning, at naar vi tager hensyn til alkoholgehalten, saa rammer tolden i langt høiere grad de franske vine end de sterke spanske og portugisiske vine. Men der er et andet forhold, som vil komme til at gjøre, at denne import af franske vine vil komme til at aftage i høi grad - selvfølgelig ikke paa langt nær saa meget som importen af den spanske og den portugisiske vin; thi fra Frankrige faar vi ikke den velsignede laddevin, som vi skal forsøge at udestænge. Men den vil alligevel aftage i sterkere grad, end man skulde antage, paa grund af det specielle forhold, at fransk vin, almindelig rødvin, lagres herhjemme i lang tid, forinden den sælges. Den vin, som importeres fra Frankrige iaar, bliver ikke solgt iaar. Det

kan være tilfælde med endel af den flaskevin, som importeres; men fadvinen bliver lagret her. Dette vil, specielt hvis vinhandlerne ræsonnerer som jeg, medføre, at uvægerlig vil denne traktat blive opsagt efter 1 eller 2 aars forløb, da vinhandlerne i den tid selvfølgelig ikke vil importere vin, og de behøver ikke at gjøre det, fordi de har vin paa lager. Medens jeg anser det betænkeligt af hensyn til muligheden af i fremtiden at kunne optage forhandling med Spanien paa en fordelagtig basis, at gaa til den her forudsatte forhøielse af vintolden for Spaniens vedkommende, saa anser jeg det vel saa betænkeligt at tage dette skridt af hensyn til vort forhold til Frankrige; thi det er ikke alene Spanien, men ogsaa Frankrige, som her vil føle sig i høieste grad brøsthøiden. Hvis vi gaar paa dette, for 1 aar at forhøie vintolden til 40 øre, opnaar vi efter 1 aars forløb neppe at have faaet nogen nævneværdig indtægt i statskassen. Jeg har seet efter, hvormeget den fortoldede tobak gik ned i det første aar, efterat tobakstolden blev forhøiet. Den sank med 33 pct. Men forholdet er ikke helt kommensurabelt; thi folk havde ikke saa lang tid til at forberede sig paa tobakstolden som nu paa vintolden, og desuden har man ikke det forhold med tobakken som med rødvin, at den lagres i landet. Men jeg gaar ud fra, at den vinimport, som vi vil faa til næste aar, sandsynligvis ikke vil være mere end 1/4 af, hvad den har været i de senere aar, - jeg skulde ikke forbauses, om den blev mindre. Det kan hændes, at vi i denne mellemtid kan faa nogen forøget indtægt af brændevins- og maltskatten. Men heller ikke det tror jeg vil blive tilfælde; thi vi maa huske paa den ting, at laddevinsforhandlerne kan ikke i synderlig mon gjøre sig godt af den forøgede vintold. Den maa nemlig sælges nogenlunde til den nuværende pris; man kan ikke lægge vintolden paa laddevinen; thi ellers vil laddevinen blive liggende i vinhandlernes kjældere. Forinden beholdningen af simpel vin er opbrugt, kan der saaledes ikke ventes nogen synderlig forøgelse af brændevins- og maltskatten. Vi staar da saaledes, at vi vil have en sikker udsigt til opsigelse af tillægstraktaten med Spanien efter 1 aars forløb, og vi har ligesaa sikkert ved samme tidspunkt forviklinger med Frankrige, som naarsomhelst kan opsige den nu bestaaende traktat med et aars varsel. Og hvad har vi at stille op derimod? Vi har for den kommende budgettermin etter min formening ingen indtægtsstigning af nogen nævneværdig art i vente, og i tilfælde af at traktaten bliver opsagt, har vi muligens næste aar nogen stigning paa brændevins- og maltkontoen, men ikke paa vinkontoen; thi da venter man at skulle komme tilbage til det gamle forhold, og derfor vil der i mellemtiden ingen import blive. Der er selvfølgelig ingen i denne forsamling, som vil give sig til at diskutere med den ærede repræsentant fra Nordland om ønskeligheden af, abstrakt seet, at faa en forhøiet vintold; men da følgen af vedtagelsen af denne traktat efter min mening uvægerligen vil være opsigelse og et

noksaad ydmygende tilbagetog til status quo for vort vedkommende efter 1 aars forløb, saa kan jeg ikke bekvemme mig til at gaa med paa godkjendelse af traktaten; gevinsten er for liden. Saa kan man paa den anden side sige, at det er ikke nødvendigt at gaa til 40 øres told med en gang; man kan gaa lavere. Hr. statsraad Konow var inde paa den tanke. Dertil vil jeg sige, at enten vi gaar til 40 øre eller 30 øre, saa vil vinimporten i kommende aar specielt fra Frankrige, men jeg antager ogsaa fra Spanien, blive akkurat den samme; vi vil ikke komme det mindste længere, hvad indtægter eller import angaar; vi vil komme til at staa i samme ufordelagtige stilling ligeoverfor Spanien med en statistik, som viser 1/10 af, hvad importen har været i de senere aar. Naar galt skal være, er det derfor bedre at gaa paa den høie sats med det samme; for det er at faa i øieblikket. Men jeg vover ikke at indlade mig paa denne traktat, og naar jeg ikke vover det, er det, fordi jeg mener, at det kommer til at berøre i væsentlig grad vort forhold til Frankrige. Havde det blot angaaet vort forhold til Spanien, saa havde jeg kunnet gaa med paa den; men det kommer til i høi grad at ramme Frankrige.

Nergård: Jeg vil supplere den meddelelse, som repræsentanten fra Bergen gav om vor trællastexport til de kanariske øer. Det heder i indstillingen, at Norge i 1903 udførte til Spanien tilsammen omtrent 26 000 m³ til en samlet værdi af ca 3/4 million kroner. Heraf er henved 23 000 m³ gaaet til de kanariske øer, og værdien heraf kan da formentlig omsættes til 5 à 600 000 kroner. Imidlertid er det ikke her bare beløbets størrelse, som er af betydning; det er særlig den eksporterede artikels art. Det heder her, at den væsentlig udgjøres af kassebord. Ja, det er paa en maade kassebord, men ikke i almindelig forstand; det er et slags stav, som benævnes "crates", og som skjæres udelukkende af baghun og kantflis, affald altsaa, som i og for sig ingensomhelst værdi har eller ialfald kun som brændevæd. Dette mener jeg er et moment, som man ikke kan lade helt ud af betragtning. Af værdiløst affald har altsaa landet en indtægt af ca 1/2 million kroner om aaret, et beløb, som nogenlunde tilsvarende den forhøiede indtægt, som er paaregnet af vintolden, og vi resikerer da kanske, at dette beløb kan falde bort.

Der var en ting, jeg gjerne vilde faa lov at spørge departementschefen om. Det heder i propositionen, at minister Wedel har indberettet, at Spanien lægger særlig vægt paa at faa compensationen i form af en forhøielse af trælasttolden. Jeg vil faa lov at spørge, om statsraaden ved, hvad grunden er til, at det særlig er paa denne artikel, de ønsker adgang til forhøielse. Betragter Spanien denne told som en beskyttelsestold, og hvad er det, man i tilfælde agter at beskytte? Er det den indenlandske industri, eller kan det være at befrygte, at Spanien vil skaffe sig adgang til at byde med os konkurrerende nationer lavere toldsatser for derigjennem

at tilkjøbe sig tilsvarende fordele? Eller er dette tænkt som en almindelig fiskaltold, og kan vi da forudsætte, at Norge overfor de konkurrerende nationer bliver stillet under lige vilkaar? Det er jo en hovedsag for os, at vi ikke faar ugunstigere vilkaar end vore konkurrenter.

Imidlertid vil jeg, naar de forskjellige hensyn vejes mod hinanden, dog ikke kunne stemme mod godkjendelse af de foreslaaede ændringer, selv henseet til den risiko, som vi muligens løber overfor Frankrige. Trælasten faar vel ogsaa denne gang betale omkostningerne; der er vel ikke noget at gjøre ved det. Men saa haaber jeg ogsaa, at man næste gang, det igjen gjælder, faar lade det gaa ud over noget andet. Jeg vil altsaa ihvertfald stemme for komiteindstillingen; men jeg skulde dog sætte pris paa, om statsraaden kunde give nogen besked angaaende, hvad jeg her har spurgt om.

Statsraad Kildal: Debatten har allerede gaaet saa længe, at det er vanskeligt ikke at gjøre sig skyldig i gjentagelser, og jeg bestræber mig altid for at undgaa det i denne sal. Derfor skal jeg indskrænke mig til en kort bemærkning. Jeg tager ordet særlig fordi jeg af repræsentanten fra Kristiania hr. Martinsen er provoceret dertil. Jeg vil for det første sige, at da jeg saa denne overenskomst, af august maaned, er det vist, blev jeg overrasket ved de gode betingelser, som vi havde opnaaet. Vi havde faaet en overenskomst, hvorefter der var adgang til at sætte en bom for importen af vin og det for en stor del af daarlig og skadelig vin, noget man i lange tider har sukket efter. Man havde faaet en overenskomst, hvorved der var aabnet adgang til en retfærdigere beskatningsmaade, og som samtidig var til ophjælp af vor brænderi- og ølindustri. Man havde faaet en overenskomst, som maatte antages, om ikke straks, saa dog senere at give en klækkelig indtægt i statskassen. Man havde endvidere faaet overenskomst om - hvad der for mig stod som det væsentligste - at forholdet til klipfisktolden bibeholdtes. Imod dette var der dengang intet andet at indvende end den forhøiede trælasttold; det var det som vi havde givet og rimeligvis ogsaa maatte give for at opnaa det resultat, hvortil vi var kommet. Det smagte naturligvis ikke, at man skulde gaa paa denne forhøiede told; men ligeoverfor de interesser, som vor trælastexport til Spanien repræsenterer, syntes jeg, vi havde kjøbt de nævnte fordele meget billig. Imidlertid er der senere indtraadt det forhold, at traktatens varighed, istedetfor som forudsat 5 aar, er reduceret til ét aar, og med ét aars opsigelse, det vil altsaa sige faktisk 2 aar, og dette maa jeg erkjende har i høi grad svækket min interesse for traktaten; denne nedsættelse af tiden vil medføre en løshed i forholdene som er lidet ønskelig. Paa den anden side vover ikke jeg af hensyn dertil at modsætte mig traktaten. Thi hvad vil ske, hvis Stortinget nu beslutter ikke at antage denne traktat? Enten vil vi da beholde status quo fra Spaniens side - og det er jo en

tilstand, som jeg tror, der har været enstemmighed om er lidet ønskelig, og som man burde komme bort fra saa hurtig som muligt, - eller Spanien vil benytte den gamle traktats opsigelsesfrist paa et aar, og vi skulde strax gaa til forhandling nu, det vil sige, at forhandlingerne skulde foregaa med afvisningen af den nu indgaaede overenskomst i friskt minde, et minde, som jeg tror ikke vil gjøre et udelt behageligt indtryk paa de spanske myndigheder. Endvidere vil forhandlingerne da komme til at foregaa i det aar, man har kaldt prøveaaret. Forhandlingerne vil netop komme til at foregaa under indtrykket af en svigtende import til Norge af spanske vine dels paa grund af, at lagrene her for den allervæsentligste del er dækkede, og dels paa grund af den daarlige konsumtion, som tiderne medfører. Vedtager man traktaten, saa har man da i hvert fald to aar at omraade sig paa, og det kan da tænkes, baade at importen kan forandre sig, og at i det hele taget forholdene i landet kan have ændret sig. Det blev henstillet til mig at udtale min mening om, hvilken finansiel indflydelse traktatens vedtagelse vilde have. Jeg vil da sige, at jeg tror, at den det første aar vil blive liden eller ingen. Jeg tror ikke, man skal gjøre sig nogen illusion om, at statskassen vil faa nogen klækkelig indtægt i den første budgettermin. Dertil er visseligen kjælderne saa rigelig forsynet, paa samme tid som konsumenten er saa slap, at jeg tror ikke, man skal kunne gjøre sig haab om at faa nogen større indtægt; men senere tror jeg man maa kunne gjøre regning paa en indtægt. Jeg ser i saa henseende ikke saa skeptisk paa dette, som hr. Solberg gjør. Menneskene kommer nu til at drikke vin fremdeles. Forøvrig skal jeg i denne forbindelse give nogle oplysninger, som jeg antager kan være af interesse. Det vil erindres, at vinimporten har været i de sidste aar 5 millioner kg.. Det vil da kanske virke som en overraskelse, naar jeg oplyser, at i 1903 er vinimporten gaaet ned - den er ikke som antaget steget - den er gaaet ned til 4249000, til 4 1/4 million altsaa. Derved er der imidlertid igjen at bemerke, at stigningen for en væsentlig del skriver sig fra de sidste maaneder af aaret. Den begynder i september og gaar opover, hvilket naturligvis igjen har sin grund i, at der er sivet ud om traktaten. I januar maaned er der af vin paa fustager i hele landet med undtagelse af Aalesund indført 255 354 kg. og i tiden fra den første til 11te februar i Kristiania 180000, i Bergen 22680 og i Trondhjem 6343 tilsammen vel 209000, hvortil kommer for Kristianias vedkommende fra den 12te februar til idag 15437. Det bliver et samlet beløb af temmelig nær en halv million, hvorved imidlertid er at bemerke, at for det første gjælder det kun vin paa fustager, og for februar maanedes vedkommende gjælder det kun Kristiania, Bergen og Trondhjem, altsaa ikke Kristianssand, som spiller en nok saa væsentlig rolle. Hr. Konow ankede sterkt over, at udsættelsen blev vedtaget igaar, fordi derved skulde være givet saadan anledning til fortoldning idag. Jeg skal da faa lov til at oplyse, at

jeg tror ikke, faren har været saa særdeles stor, idet der ved Kristiania toldbod idag er fortoldet 4225 kg.. Det er det hele. Dette synes jo paafaldende, naar alverden ved, specielt de importerende kjøbmænd, at vi her havde traktaten til behandling igaar; men det er visselig ikke saa underligt endda; for det er det bedste bevis for, at kjælderne er fyldt, importørerne er møtte - igjen et bevis for, at man ikke har grund til at beregne sig saa megen indtægt i den forestaaende budgettermin. Da hr. Konow ankede over, at udsættelsen var blevet vedtaget igaar, saa at der nu skulde blive to dage igjen til at fortolde i, skal jeg i samme forbindelse oplyse, at gesandten, Wedel-Jarlsberg, er anmodet om at have ratifikationen færdig til underskrift, naar der kommer iltelegram herfra. Jeg fremsætter iaften, hvis traktaten vedtages, tarifproposition, som jeg antager præsidenten vil optage til behandling strax. Den skal da i statsraad senere igjen blive taget tilfølgelge, og telegrammet ligger færdig til samtlige landets toldsteder, hvor telegrafstationerne holdes oppe i nat, om det skulde paakræves, saaledes at det kan være fremme over det hele Norges land imorgen tidlig. Der er et hensyn, som ogsaa har været nævnt, og hvorom jeg specielt har været spurgt. Det er hensynet til Frankrige. Jeg indrømmer, at dette veier sterkt, og at man i saa henseende bør være meget forsigtig; men jeg tror dog, at der ingen fare er, dersom man holder sig til en rimelig toldsats specielt for de mousserende vine. Med hensyn til de i traktaten fastslaaede satser tror jeg ikke, der er nogen særlig fare.

Hans Hansen: Jeg vil faa lov til at slutte, hvad jeg vil kalde det første kapitel af denne sag - jeg mener 5-aars traktaten - med et par ganske korte bemærkninger. Jeg fremholdt igaar de betæneligheder, som jeg mente var forbundne med at vedtage selv en 5-aars traktat, og blandt disse spillede da trælasterne en forsaavidt fremtrædende rolle. Jeg skal ikke nu opholde mig videre ved det. Jeg vil kun have pointeret, at naar jeg mente at burde fremholde det selv overfor 5-aars traktaten, saa var det, fordi jeg mente, det var unødigt her at tage den med; for naar den spanske minister taler om kompensation for vintolden i den nye trælattold, saa er det helt misvisende. Det var ingen nødvendighed at give nogen kompensation ad den vei, fordi kompensation var given mangedobbelt ved den øgede import, som Spanien gennem aarene havde vundet her i Norge. Jeg skal sluttelig kun berøre, da jeg nævnte fremgangen i importen for de tidligste aar fra 1889-1892 og fik den til 912000 kroner, at jeg er blevet gjort opmærksom paa, at i virkeligheden var paa det tidspunkt importen gennemsnitlig paa langt nær ikke det beløb. Det hidhørte(?) fra aarene 1891 og 1892, hvor der var en helt exceptionel import hertil af rug til henved 1 million kroner for hvert aar. Dette stiller altsaa forholdet saa, at medens Spaniens export

ved forrige traktats afslutning gennemsnitlig i de sidste aar havde dreiet sig om en halv million kroner, knapt det, saa dreier den sig nu om 4 millioner. Jeg skal da tillade mig at gaa over til det andet afsnit om traktatens varighed. Det første spørgsmaal, et meget nærliggende spørgsmaal ialfald for mig, er da: Hvordan har der ved tidligere leiligheder i saa maade været forholdt her hos os? Jeg skal ikke være vidtløftig. Jeg skal kun nævne de i denne forbindelse nærmestliggende 3 lande. Den tidligere spanske traktat af 1892 blev afsluttet for et tidsrum af 5 aar. Den portugisiske traktat ifjor blev afsluttet for 5 aar, og den franske traktat af 1882 blev afsluttet for et tidsrum af 10 aar. Jeg mener dermed at have paavist, at det er ekstraordinært dette med det ene aar, og som det i indstillingen er berørt, og som jeg tillod mig ogsaa at nævne igaar i forbigaaende: Der skal ganske særegne grunde til at gaa paa en etaarstraktat. Det blev af repræsentanten fra Nordland idag anført, at den virkelige begrundelse herfor skulde ligge i, at man i Spanien holder paa med en omlægning af sin tarif. Ja, jeg haaber, repræsentanten som regel har bedre grundlag for sine paastander end denne; for den er da virkelig, forekommer det mig, ganske vag. Statsraaden nævnte det i forbigaaende, saavidt jeg erindrer, igaar. Jeg nævnte det ogsaa som et rygte, jeg havde hørt noget om, men noget sikkert kan dog dette paa ingen maade være, al den stund det ikke med et ord er berørt i forelægget. Det nævnes ikke med et ord i propositionen, og intet, synes jeg, skulde ligge nærmere, hvis man havde en efter min mening saavidt akseptabel grund, som det var, end at nævne den. Men hvad siger forelægget? Jeg troede, at hr. Arctander, som jo er, om jeg tør sige det, korrektheden selv i gjengivelser, havde berørt, hvad komiteens indstilling indeholder herom. Særlig efter den omhu, som han siger at have viet komiteens indstilling, troede jeg, at han havde fundet sig forpligtet til, naar han talte om Spaniens bevæggrund for at faa bare traktaten paa et aar, - jeg troede, at han da havde fundet sig ialfald foranlediget til at imødegaa de udtalelser i den retning, som findes just i denne komiteens indstilling. Udtalelsen er hentet fra stortingsproposition nr. 52, fra det foredrag, der ligger til grund for propositionen, og jeg tillægger det for mit vedkommende saavidt megen vægt, at jeg vil tillade mig at referere det ordlydende: "Sagens behandling fra spansk side har været forsinket ved forskjellige omstændigheder, hvoriblandt kan nævnes nødvendigheden af en betænkning fra conseil d'état for fremlæggelsen for cortes samt det i december sidstleden stedfundne regjeringsskifte. Dertil kommer en fra de spanske vinexportørers side reist sterk opposition mod traktaten, særlig hvad dens varighedstid angaar", og der fortsættes: "Denne opposition medførte, at gesandten under 22de december f.a. gennem udenrigsdepartementet telegraferede: "Sandsynligvis umuligt faa traktaten antaget for 5 aar. Telegraferer øieblikkelig bemyndigelse til at forandre fem

til et om nødvendigt." Jeg mener, at hvis man her særlig fra et saa autoritativt hold som i nærværende tilfælde repræsentanten fra Nordland vil give oplysninger, saa bør man give dem helt ud, saa der ikke er noget vildledende i det. Man kunde jo faa indtryk af, at grunden til, at man nu søger en etaars traktat, var den af repræsentanten fra Nordland nævnte. Derom er intet oplyst i dokumenterne. Grunden er, hvad her er anført, og departementet knytter hertil den bemærkning, at aarsfristen vil visselig i ikke ringe grad forringe traktatens værd. Deri er jeg enig. Jeg mener, som jeg ogsaa paa mindretallets vegne har tilladt mig at udtale i indstillingen, at departementet har vist ikke alene ret deri; men der tør vel kunne opkastes det spørgsmaal, om traktaten i nærværende skikkelse i det hele taget er af noget værd for vort land. Til bedømmelse af dette forhold mener jeg, at man for det første, som det ogsaa har været gjort hidtil, faar tage til udgangspunkt den paaregnelige import, særlig i det første og dernæst ogsaa i det andet aar, som nu forestaar. Jeg er noget af en fagmand paa dette omraade, idet min forretning ogsaa for en del omfatter vinimport. Der er mange interesser, som gjør sig gjældende her ved afslutningen af denne traktat. Der er forskjellige hensyn, der er brænderiinteresser, afholdsinteresser, klipfiskinteresser, og det kan antages ogsaa, at der er vinhandlerinteresser. Der vil jeg faa lov til at udtale som min opfatning af forholdet, og jeg tror, uden at jeg har haft anledning til at konferere med nogen om det, trygt at turde udtale, at en forhøielse af vintolden vil for den legitime vinforretning ikke medføre skade. Det vil ganske vist medføre nogen nedgang i salget, fornemmelig i de billige rødvine; men derved er for det første at bemærke, at denne omsætning for en væsentlig del ligger paa private hænder, importen af billige vine foregaar for en stor del direkte og ikke gennem kjøbmænd. Dernæst mener jeg, at den høie told vil lægge vinhandelen i et andet, og det kan kanske siges bedre, spor, saa jeg vil have udtalt, at jeg tror ikke, at der mod en forhøielse af vintolden vilde være søgt reist nogen indvending fra det hold. Men jeg vil dog tillade mig at udtale som min formening, at den første umiddelbare følge af dette vil blive - det er ogsaa berørt af repræsentanten fra Fredrikstad - at det kommende aars import vil blive holdt minimal, og som taleren berørte - jeg vil bare bekræfte det - at f.eks. en hovedartikel som rødvin, deraf tror jeg jeg tør sige, der vil blive lidet eller intet indført. Det forholder sig som repræsentanten sagde, at her gjælder det lagere, som ligger gennem aarrækker, og forøvrigt vil det rent øieblikkelige behov bare blive at dække. Jeg mener dog, at om man regner med halvdelen af, hvad der i finansdepartementets forelæg for 1902 - saavidt jeg husker - er antydnet som nedgang ved en høiere toldsats, nemlig 2 1/2 million kg., om man regner med halvdelen deraf, 1 1/4 million, saa mener jeg, det er meget høit sat. Jeg tror ikke, det vil naaes. Jeg gaar ud fra det, og da bliver forholdet saaledes, at vi faar

temmelig nøiagtig den samme vinindtægt, som vi nu har, og i det kommende aar vil det ikke stille sig væsentlig anderledes. Noget mere vil det vistnok blive; men under den usikkerhedstilstand, som bliver etableret gennem en toldsats, som er sat for et aar, vil der nødvendigvis ske en betydelig minkning i importen. Repræsentanten fra Nordland, hr. Arctander, tog sit udgangspunkt i aarene 1896 - 97 - 98 og videre fremover med hensyn til vinimporten. Dette er dog helt vildledende. Det faar huskes paa, at hvad man nu tilsigter med den høiere vintold, det er i første række at faa bragt bedre overensstemmelse mellem beskatningen af øl og brændevin paa den ene side og vin paa den anden. Det er jo det misforhold, som har hidført den betydelige forøgelse i vinimporten efter brændevinsskattens og maltskattens forhøielse i 1894 og 95. Naar det forhold bliver rettet, vil der selvfølgelig, det maa jo være indlysende - og det er jo det der tilsigtes - blive en betydelig nedgang. Men jeg lægger ikke hovedvægten paa det punkt, hvorvidt dette i et aar eller to vil komme til at bringe os nogen merindtægt. Det for mig afgjørende her er: Hvilken vægt vil der antages fra spansk side at blive lagt paa den mindreimport, som vil opstaa? Derpaa lægger jeg den væsentlige vægt; og det tror jeg, efter hvad jeg har tilladt mig at citere af propositionen, bliver af afgjørende betydning. Og bliver det tilfældet, saa bliver spørgsmaalet, hvordan vi da er stillet ved aarets udgang. Jeg tror meget værre, end vi nu er. Der har fra hr. Arnesens side været talt om, at man maatte beskytte klipfisken, og repræsentanten fra Nordland, hr. Arctander, talte om, at man maatte faa indført denne "luksustold", som venstre særlig havde interesseret sig for. Jeg har i aarenes løb i stillings medfør - kan jeg sige - beskæftiget mig adskilligt med denne sag. Jeg har tilladt mig - som jeg berørte under behandlingen af den portugisiske traktat i april 1900 eller 1901, jeg erindrer ikke i øieblikket aaret - at rette en skriftlig henvendelse til det daværende indredepartement om at søge dette forhold rettet, at arbeide for at faa denne sats omlagt, og blandt de folk, jeg har havt anledning til at tale med, har det været et almindelig udbredt ønske at faa en forhøiet vintold, selv blandt vinhandlere. Jeg tror derfor ikke, det er helt ud rigtigt at inkassere dette som en del af Venstres program. Det er meget muligt, at det ikke har staaet paa Høires program skrevet, men jeg tror nok, det har været skrevet i hjerterne, og at man virkelig har tilstræbt det, om man ikke har fundet sig foranlediget til egentlig at tale om det i saa store Ord. Jeg mener derfor, at det er helt unødigt tale baade fra repræsentanten fra Nordland og fra repræsentanten hr. Arnesen dette, at man paa den ene side nu skal beskytte klipfisken, og at man paa den anden side nu maa arbeide for at faa lagt denne luksusskat paa vin, denne luksusskat, som repræsentanten Arctander sagde, at han ved flere tidligere leiligheder havde berørt her i Stortinget.

For ikke at gaa længere tilbage end til den debat, som fandt sted igaarftes, denne ængstelse, som hvilede over en flerhed af repræsentanterne for, at der skulde blive noget publikt her med hensyn til vintoldens forhøielse, saa tror jeg, det havde været forsigtigst, om repræsentanten havde talt lidt sagtelligere(!) om denne luksustold; for jeg tror, det har været ganske gjennemsigtigt, hvad repræsentanten har sigtet til. Saa opkastede repræsentanten hr. Arctander et spørgsmaal tilslut, om vi virkelig skulde spørge andre nationer om, hvorledes vi skulde forholde os med denne ting her. Ja, det er sjelden, jeg for min part finder mig foranlediget til at slaa paa de nationale strenge, meget sjelden, men jeg vil sige, at hvis jeg ved denne leilighed skulde gjøre det, saa tror jeg ikke, det var saa ganske uden grund; for denne indgaaen paa et aars kontrakt er for mig noget ligefrem nationalt ydmygende. Jeg ser, repræsentanten smiler - det glæder mig, at han er fornøiet med mine udtalelser. Saa blev det sagt, at Spanien er et af de faa lande, hvor vi har overskud paa vor export. Den difference, der eksisterer mellem Spanien og Norge, er nu efter den sidste statistik temmelig nøiagtigt overensstemmende med, hvad der eksisterer mellem Frankrige og Norge, med en difference af kanske en million eller noget saadant - det er det hele. Saa udtalte hr. Arctander tilslut, at man maatte være forsigtig med at læse statistik, og at man ikke maatte læse den paa den maade, som jeg havde gjort. Ja, jeg tror ikke, det er den værste maade at læse den paa. Jeg troede, det maatte være et materiale, som vi nordmænd fortrinsvis burde holde os til, den norske statistik, den officielt udgivne norske statistik. Det er muligt, at repræsentanten kan have bemærkninger at gjøre ved den - jeg har ikke udgivet den, og jeg tør ikke indestaa for dens korrekthed - men naar man benytter den som udgangspunkt saavel i 1892 som i 1903, saa mener jeg, at differancerne bliver rent minimale. Det tænker jeg, man har lov til. Jeg har seet efter, hvad repræsentanten talte om - det var mig noget uklart, at man skulde tage den værdi, som de forskjellige lande ansætter, og ikke tage to værdier, baade indførselsværdien og udførselsværdien, ansat af samme land. Jeg forstaar ikke, hvad der skulde vindes derved. Jeg har kastet et løseligt blik paa f.ex. klipfisken. Der er en liden difference, men den formoder jeg skriver sig fra fragtforskjellen. Andet kan det dog ikke være. Jeg vil da haabe, at den norske statistik ikke er gjennemgaaende saa mangelfuldt udarbejdet, at man ikke her skulde have lov til at bruge den. Der kunde være bemærkninger at gjøre til enkelte repræsentanter forøvrigt, men jeg skal indskrænke mig hertil. Jeg er ikke ved den debat, der er bleven ført fra de herrers side, der i denne traktat ser en saa stor velsignelse, bleven overbevist. Jeg kan ikke finde, at det forbehold, jeg har taget i komiteen, dermed er rokket. Jeg tror, det er en meget betænkelig sag, og jeg vilde for min part langt foretrække, at man var slaaet

ind paa den vei, som i sin tid var ikke alene antydet, men anvist af det daværende landbrugsdepartement med tilslutning af finansdepartementet. Det overraskede mig noget, at statsraad Konow, som dengang var chef for landbrugsdepartementet, nu saa stærkt kan holde paa denne form for traktatforhandling. Det var dog han, som i første række pegte paa, at traktaten burde opsiges, og jeg mente, at efter den stilling, vor handel nu staar i med Spanien, var vi gunstigst stillet ligeoverfor helt nye traktatforhandlinger.

Hagerup Bull: Der er allerede talt saa meget om den foreliggende sag, at jeg skal forsøge at fatte mig i størst mulig korthed. Jeg agter at stemme for traktaten, og jeg gjør det af den grund, at jeg mener, man derved har opnaaet en betydelig ting og opnaaet denne betydelige ting under bevarelsen af den største interesse som det her gjaldt at bevare. Jeg mener med flere talere, som allerede før har havt ordet, at det er en plet paa vor beskatning, naar vor vintold nu er saa lav sammenlignet med beskatningen af øl og brændevin, jeg mener, det er en plet paa vor beskatning, som vi maatte se til saa hurtigt som det paa nogen rimelig maade lod sig gjøre at faa væk. Og naar man saa kunde gjøre dette uden at skade de vigtige interesser, klipfiskhandelen her har, saa mener jeg, det er tilstrækkeligt til at bifalde traktaten. Det er ganske vist saa, at der er betænkeligheder forbundne med denne traktat, og det efter min opfatning ikke blot betænkeligheder som skriver sig fra, at traktatens varighed nu er sat ned fra fem til et aar med det ene aars opsigelse. Jeg mener nemlig, at ligeoverfor forholdet til en mulig opsigelse af den franske traktat vilde stillingen i det væsentlige være den samme, ogsaa om traktaten havde haft en varighed af 5 aar. Man maa være forberedt paa muligheden af, at endel af kjøbesummen for den spanske traktat vil blive at betale ved en eventuel traktatforandring med Frankrige. Det tror jeg vanskelig, man kommer væk fra, at det er en mulighed. Det kan tænkes, at saa stor som Frankriges vineksport er til vort land, vil den omstændighed, at man, samtidig som man gaar til en toldforhøielse for den spanske ogsaa forhøier tolden for den lettere franske vin, komme til at paavirke Frankrige i retning af at ville opsiges sin traktat med os. Jeg tror, man maa holde sig det for øie som en mulighed. Men det er allerede af finansministeren bleven fremhævet, at denne mulighed vistnok ikke er saa nærliggende, og jeg skulde tro, at ligeoverfor de interesser, som det overhovedet gjælder i handelssamkvemet mellem Frankrige og Norge, er faren for en saadan opsigelse ikke saa stor. Men det er ialfald noget, jeg vil fremhæve, at hvis man af denne grund vil skride til at forkaste den foreliggende traktat, saa maatte man af den grund ogsaa forkaste den, om det gjaldt en traktat af 5 aars varighed. Det andet moment som skulde gjøre det betænkeligt, at vi faar denne traktat, er det, som saa stærkt er bleven fremhævet af toldkomiteens

minoritet, hensynet til den ringe import, man maa forudse, der vil komme i det første og rimeligvis ogsaa i det andet aar af traktatens varighed. Det er ganske vist saa, at dette forhold vil kunne misforstaaes fra Spaniens side derhen, at det er toldforhøielsen, som direkte har virket i den retning. Nu, det er jo bleven fremhævet, ialfald fra en side her i salen, at det virkelig skulde være saa, at det er selve toldforhøielsen, som skulde have den virkning, men det er nu vel vanskeligt at sige. Naar importen af spansk vin er steget saa stærkt i løbet af 90-aarene, saa kan man vistnok ikke gaa ud fra, at det udelukkende eller i saa overvældende grad, som hr. Solberg mente, skulde skrive sig fra forbruget af laddevin. Det er vel ganske sandsynligt, at naar man kommer over i de regulære forhold, vil importen ogsaa af spanske vine holde sig i en ganske betragtelig høide. Men da er det en ting, jeg mener, handelsdepartementet bør være opmærksom paa, og det er straks med det samme traktaten - som jeg forudsætter bliver bifaldt - træder i virksomhed, da at paapege ligeoverfor Spanien, at der er aarsager, som i øieblikket gjør, at en tid fremover nødvendigvis, efter hvad vi kan beregne, importen fra Spanien bliver liden, men at man derfra ikke med rette kan slutte til, at importen vedvarende bliver liden. Det er en ting, som vi fra vor side senere bliver nødt til at komme med, om der fra Spaniens side bliver gjort nogen bemærkning i anledning af, at importen gaar saa stærkt ned, og da mener jeg, det er bedst straks at tage offensiven ved med engang at sige: Saa og saa er forholdet. Hvad den fiskale side av sagen angaar kan jeg fatte mig ganske kort. Jeg mener, man vanskelig vil kunne gjøre regning paa, at der i det følgende aar vil komme nogen forøgelse paa vintoldens konto, jeg tror ikke det, det er ikke derfor, jeg vil stemme for traktaten. Men hvad der forsaavidt er at anføre er allerede udtalt af tidligere talere, saa jeg skal ikke dvæle længere ved det.

Jeg skal sluttelig med hensyn til et enkelt punkt, som er berørt af hr. Arctander og hr. Hans Hansen, faa lov at komme med en kort bemærkning. Det er af toldkomiteens formand fremhævet, hvor sterkt Spaniens import til Norge var steget, samtidig med at eksporten til Spanien var faldende. Ligeoverfor dette blev det af hr. Arctander paapeget, at man ikke saadan ganske udenvidere kan bygge paa den norske statistik, idet de tal, som er opført i vor statistik for eksport til Spanien maa siges at være for lave. Det tror jeg er rigtigt. Det er en almindelig iagttagelse, at et lands eksportstatistik viser for lave tal, og det af nærliggende grunde, idet man i eksportstatistiken, naar det gjælder værdien, som der her er tale om, ikke tager hensyn til vægt, assurance, avance og muligens ogsaa andre afgifter, som lægges paa varen. Det er ganske vist saa, at man maa gaa ud fra, at det overskud vor eksport til Spanien har i forhold til Spaniens import hertil, er større end disse talrækker udviser. Men paa den anden side maa man ogsaa gaa ud fra,

at det tald, som vor statistik viser i værdi af eksport til Spanien, er i virkeligheden større, end statistiken viser; thi vor statistik viser gennemgaaende for smaa tal, og naar disse tal forhøies i samme forhold, vil det absolute tald komme til at blive større, end tallene udviser.

Kleppen: Jeg har under sagens behandling i komiteen ikke udtalt mig mod godkjendelse af traktaten, men jeg har heller ikke udenvidere kunnet slutte mig til flertallet. Jeg har forbeholdt mig at staa frit her under afstemningen, jeg har forbeholdt mig at paahøre sagens udredning af vedkommende statsraad og debatten forøvrigt. Mit standpunkt er forøvrig i det væsentlige betegnet i minoritetens udtalelse; men jeg skal alligevel faa lov til at gjøre et par bemærkninger, uagtet det nok kan blive gjentagelser af hvad der før er sagt angaaende denne sag, hvilket jo saa ofte hænder her i salen. Det maa visselig alle være enige i, at traktaten af 1892 har været lidet tilfredsstillende for vort land, at det har været et almindeligt ønske at faa den forandret i den retning, som her nu er paatænkt, og jeg mener, at det forrige ministerium har gjort en god gjerning ved at faa afsluttet den overenskomst, som foreløbig blev afsluttet i august, med Spanien. Men fordelene ved denne overenskomst er efter min mening betydelig reduceret derved, at varigheden af traktaten af den spanske nationalforsamling er forandret fra 5 til 1 aar. Det kan vel neppe være tvilsomt, at Spanien kommer til at opsigte traktaten, saasnart anledning gives, saa den bare bliver gjældende for 2 aar, og det mener jeg er en stor mangel. Spanien vil rimeligvis, som udtalt her af flere, faa erfaring for den mindre nytte som det har havt af traktaten og vil da kanske komme til at stille saameget strengere fordringer, naar vor samhandel igjen skal fornyes traktatmæssigt. Imidlertid maa jeg indrømme, at vedtagelse af traktaten har sin store fordel, nemlig derved, at man kan faa anledning til at beskatte vin i en høiere grad end hidtil. Derved vil man rimeligvis faa endel indtægt i statskassen, skjønt jeg har mine tvil, om den det første aar vil blive saa synderlig stor; men man faar ialfald antage, at der vil blive nogen indtægt. Men det, som for mig stiller sig som den største fordel, det er, at indførselen af spansk vin vil minke. Ved at lægge told paa vin som nu paatænkt, vil man have et middel til at regulere indførselen, et middel mod drikkeondet i det hele taget, og det mener jeg er en saa vigtig ting, at man faar yde et offer for at opnaa den. Men jeg maa sige, at jeg ikke netop er saa ganske klar over, hvilke offer der ydes. For det første er man traktatbunden til de toldsatser, vi nu har, paa frugt fra Spanien. Denne told udgjør nu et beløb af kun ca kr. 94000,00. Hvis man havde den told, som var gjældende før 1892, saa vilde tolden have udgjort over 1/2 million kroner. Det er altsaa en forskjel paa ca kr. 400000,00. Jeg mener, der kan ikke være synderlig skade ved at lægge større told paa frugt;

den maa efter min mening til en vis grad betegnes som luksustold. Det er ikke nogen nødvendighed at købe vindruer, meloner, figener osv. til husholdningen, disse slags varer maa nærmest betragtes som luksusartikler. Paa samme tid vil en passende told paa indførte frugter ophjælpe markedet og priserne paa vor indenlandske frugt. Men det, som for mig er mest betænkeligt er den forøgede trælstattold. Det tør nok hælde, at den ikke er saa aldeles uskyldig, som enkelte talere har villet gjøre den til. Det er nemlig paafaldende, at minister Wedel Jarlsberg har oplyst, "at der fra spansk side er lagt særlig vægt paa trælstattoldens forhøielse i Spanien som kompensation for vintoldens forhøielse i Norge". Spanien maa have sin hensigt med dette. At Spanien taber ved den forhøiede vintold i Norge, er ikke tvilsomt, og det tab skal man have erstattet derved, at man forhøier trælstattolden. Der er for tiden ikke stor udførsel af trælstat paa Spanien; det er som oplyst, bare for 3/4 million. Men det er rimeligt, at udførselen stadig vil stige, og jeg vil gjøre opmærksom paa, at den bestaar hovedsagelig i den slags trævarer, hvorpaa man tjener godt nemlig kassebord, paa samme tid som man hertil benytter de ringeste materialer, nemlig baghun og affald, som ikke er skikket til andet. Endvidere kan jeg ikke frigjøre mig for den frygt at en toldforhøielse her kanske kan have sin skadelige indflydelse ligeoverfor andre lande. Dette har gjort, at jeg har havt mine tvil om fordelene ved den nye traktat; men jeg maa paa samme tid sige, at man opnaar jo saa meget godt derved, at man kan beskatte vinen, at jeg tør ikke stemme imod traktatens godkjendelse. Jeg slutter mig altsaa til komiteens indstilling.

Statsraad Schøning: Der er i propositionen oplyst om departementets stilling med hensyn til spørgsmaalet om trælstattolden. Departementet har, saaledes som jeg forresten ogsaa igaar udtalte, fundet, at der ikke bør tillægges denne forhøielse fra 3 til 5 pesetas den vægt, at man af den grund skulde forkaste traktaten. Der er nu spurgt mig om, af hvilke grunde Spanien har lagt den særlige vægt paa dette spørgsmaal. Jeg kan i den anledning oplyse, at ifølge en konfidentiel skrivelse fra gesandten til departementet er grunden at søge i forholdet til Rusland. Gesandten udtaler nemlig: "Spanien ønsker, efter hvad baade Villaverde og grev San Bernharde har sagt mig, at afslutte handelstraktat med Rusland, og de 2 pesetas, hvormed tolden paa trævarer er forhøiet, vil være et velkomment underhandlingsobjekt." Saa tilføier han: "Der er saaledes haab om, at trætolden nedsættes ved negociationer(!) med andre magter, og at vi gennem mestbegunstigelsesklausulen atter kan komme i besiddelse af samme behandling som før." Denne skrivelse er konfidentiel; men jeg anser mig berettiget til at meddele den. Det er altsaa Spaniens grund.

Saa er der kommet endel udtalelser angaaende denne forhandling i varighedsfristen. Det har været mig som

handelsdepartementets chef i høi grad magtpaaliggende i disse maaneder, som er forløbne, siden traktaten blev undertegnet af de to forhandlere, at bevare terminen 5 aar. Der er fra departementets side gjort - vil jeg paastaa - hvad der kunde paa nogen maade gjøres for at bevare de 5 aar. Det har ikke lykkedes. Det forholder sig ikke saa, som det lader til at enkelte talere - jeg synes saaledes den sidste ærede taler - mener, at der var vedtaget en traktat den 25de august, som nu er bleven ødelagt. Der var vedtaget den 25de august en foreløbig traktat mellem de to underhandlere, mellem den spanske udenrigsminister og vor gesandt, og dette var vedtaget af den spanske regjering ligesaavel som af den norske regjering, men det spanske cortes havde endnu ikke udtalt sig. Det lykkedes ikke at faa de 5 aar opretholdt. Derimod lykkedes det mig at faa drevet igjennem, at ikrafttrædelsen ikke længere finder sted 7 dage efter ratifikationen, som der staar i det foreløbige udkast af 25de august, men umiddelbart efter ratifikationen. Dette forekommer mig, naar man først maatte gaa med paa forværrelsen, dog at være en ganske betragtelig forbedring. Der blev udtalt af repræsentanten hr. Hansen, at departementet havde udtalt, at grunden til varighedsfristens forkortelse var opposition fra vinhandlernes side. Da jeg foredrog den proposition, forelaa endnu intet andet motiv. Jeg har imidlertid senere faaet en skrivelse, dateret Madrid 31te januar. Det er fremdeles en konfidentiel skrivelse, som jeg dog tror, at jeg kan meddele. Der udtaler gesandten: "Hvad selve tidsspørsalet angaar, saa er det ikke med øinene fæstet paa en snar opsigelse, at senatet har forlangt reduktion af varigheden, men tilfølgende en for nogen tid siden af senatet vedtagen erklæring om, at nye traktater ikke burde indgaaes, før toldtarifen er bleven revideret." Hvorvidt den revision skal finde sted nu i den nærmeste fremtid, udtaler gesandten intet om, og som jeg udtalte igaar, det ved ikke jeg heller noget om. I forbindelse dermed vil jeg tillade mig at meddele et telegram, som ministeren har henstillet til regjeringen at meddele Stortinget. Jeg skal læse op af det følgende: "Af norske regjering fik jeg begyndelsen forrige aar opdrag uden opsigelse af bestaaende conventioner forsøge opnaa ret forhøie vintolden ligeoverfor Spanien og Portugal. Angaaende underhandlingerne i saa henseende fik jeg frie hænder. Grundet paa denne den norske regjering og udenrigsministerens absolute tillid lykkedes det opnaa tillægskonventionernes underskrift den ønskede modifikation. Tarifferne kunde i og for sig ikke medføre forlængelse conventionernes varighed. Efter eget initiativ" - jeg understreger efter eget initiativ - "fik jeg indsat tre aar portugisiske, fem aar spanske. Portugals cortes antog dette. Her negter senatet og nu congressen antage tidsvarigheden ikke saa meget af hensyn til vor specielle convention som for ikke at skabe precedens, der senere kunde paaberaabes af stormagterne.

Derfor blev deklARATIONEN et sine qua non. Ligeoverfor resultatet anser jeg tidsvarigheden, som forøvrigt er længere end bestaaende conventions, af underordnet betydning. Maalet er naaet, vintolden forhøiet og forbudet mod consumtionsafgiften ophævet uden opsigelse af traktaten eller fare for klipfisken. Dermed er Norges underlegne basis for kommercielle forhandlinger med Spanien for al fremtid fjernet." Jeg har oplyst dette for at vise, hvorledes gesandten anskuer disse forhold. Jeg skulde inderlig ønske, at gesandten ikke ser for lyst paa tingen.

Siden jeg har ordet, maa jeg faa lov til - hvad jeg ellers ikke havde tænkt - at faa henvende et par ord til præsident Arctander. Hr. Arctander kom med uartigheder. Jeg beklager for hr. Arctanders skyld, at galleriet ikke er tilstede, - der vilde de have gjort lykke. Hr. Arctander er den eneste - jeg understreger den eneste -, som igaar og idag under denne debat har bragt politik ind i sagen. Det er ikke fra nogen anden side gjort. For mit vedkommende tør jeg bestemt udtale, at jeg har seet kun paa landets interesser, sandelig ikke paa noget partis interesser. Vi fik høre af hr. Arctander bebreidelser mod mig, fordi jeg igaar havde tilladt mig at fremholde betænelighederne ved traktaten. Jeg slutter deraf, at hvis hr. Arctander havde skullet forebringe Stortinget denne sag, saa vilde han have stukket noget under stolen. Efter de udtalelser, hr. Arctander tidligere har ladet falde om at stikke noget under stolen, forbauser dette mig i høi grad. Jeg mener, at det var min pligt at vejlede Stortinget; jeg skulde ikke vildlede Stortinget. Naar jeg havde den opfatning, at traktaten burde vedtages, men at jeg dog havde visse betæneligheder ved dette, saa sagde jeg det. Jeg vilde have stukket noget under stolen, hvis jeg ikke havde oplyst om disse betæneligheder. Imidlertid, jeg fremhævede det igaar, og jeg vil præcisere det atter, at disse betæneligheder har gjort mig noget tvilsom ligeoverfor sagen; men min konklusion har været at anbefale traktaten. Jeg anbefaler den fremdeles; jeg tror, at betænelighederne kan overvindes. Jeg haaber for landets skyld, at jeg ikke gjør noget galt, naar jeg anbefaler Stortinget at vedtage traktaten.

Konow: Efter de beroligende udtalelser, som den ærede chef for handelsdepartementet nu kom med, idet han oplæste forskjellige meddelelser fra minister Wedel, som da skulde kunne fjerne en hel del betæneligheder baade ligeoverfor den forhøiede trælstattold og ligeoverfor den snarlige opsigelse af traktaten fra spansk side, kunde jeg kanske frafaldt ordet; men der er enkelte ting, som jeg dog ønsker at præcisere, navnlig med hensyn til Frankrige. Der er det tilfælde, at det var Frankrige selv, som opsagde den tidligere tariftraktat, hvor satserne var bundne; hvor vi havde bundet os til en vintold af 11,5 øre, og Frankrige til gjengjæld havde bundet sig til visse satser for vore artikler, - det var Frankrige selv, som opsagde

den traktat og vilde have mestbegunstigelsestraktat. Da kan ikke Frankrige nu godt komme og forlange en tariftraktat - samtidig med, at Frankrige selv har en meget høi vintold. Tolden gaar lige op i 50.4 øre for vin af indtil 11 % alkoholstyrke. Og for hver procent alkohol over 11 % kan der paalægges grundsatsen alkoholbeskatning. Det bliver en meget høi vintold. Og saa kan ikke Frankrige forundre sig over, at vi sætter en sats af 40 øre pr. kilogram vin. Det gaar ikke godt an; saa inkonsekvent er ikke Frankrige. Saa jeg tror ikke, at denne fare fra Frankrige, som blev fremholdt i saa sterke ord fra hr. Solberg, at den i virkeligheden vil existere. Naar der er talt om den sterke forøgelse af importen fra Spanien, og naar der er pegt paa, at dette udelukkende skyldes forhøielsen af brændevinsafgiften, tolden paa brændevin, maltafgiften og tolden paa øl, da vil jeg sige, at der er et moment til, som man maa tage i betragtning, men som man har glemt. Det er den spanske direkte dampskibslinje. Det er den, som har gjort, at den store masse af sydfrugter har havt saa let for at finde veien - det er ikke alene den lave told - og den store masse av vin ogsaa. Og dampskibslinjen har vi jo fremdeles. Derfor tror jeg ikke, naar nu alle disse forbindelser er knyttet med Spanien, at man risikerer at faa en saa sterk nedgang af vinimporten, som det er fremstillet af enkelte talere.

Saa var det minoritetens indstilling, hr. præsident, og de grunde, som minoriteten fremholder. Før der kom meddelelse om, at denne traktat kun skulde være afsluttet med et aars opsigelse, havde minoriteten en meget sterk tvil om, hvorvidt den vilde være med paa at godkjende traktaten; traktaten var saa lidet fordelagtig for Norge, at minoriteten havde sine store betænkeligheder ved det. Den var ikke noget videre fordelagtig for os, syntes minoriteten. Ja - da skulde det jo være en fordel, at den er afsluttet paa saa kort tid. Da skulde jo disse betænkeligheder være væsentlig fjernet derved, at traktaten kun er afsluttet paa et aar med et aars opsigelse! Men nei - da det kom til, saa steilede minoriteten aldeles. Saa satte minoriteten sig ganske paa bagbenene, og saa vilde dhrr. ganske forkaste traktaten. Der er ikke god logik i dette, hr. præsident!

I anledning af det sidste, som den ærede chef for handelsdepartementet nu udtalte lige overfor repræsentanten fra Nordland, vil ogsaa jeg komme med nogle almindelige bemærkninger. Jeg synes, at de ærede ministre er svært saare paa det, og de har svært let for at blive fornærmet. Det hænder den ene gang efter den anden fra ministerbænken, at der kommer udtalelser, som er temmelig krænkende for repræsentanter her i salen. Og det er ofte ministrene selv, som giver anledningen. Jeg synes ikke, at vi skal være saa forfærdelig haarsaare. Om vi faar en eller anden udtalelse, som ikke smager os, tror jeg, at vi gjør bedst i ikke at tale for meget om det. Det er ikke saa ondt ment, som det kan være sagt. Men i debatterne fremhæver man alle momenter, og derfor kommer der ofte

skarpere udtalelser, end man egentlig havde tænkt at bruge. Jeg henstiller til de ærede ministre at tage det lidt mere roligt, naar der kommer udtalelser her i salen. Det er for at stille de politiske momenter og de øvrige momenter i et skarpt og grelt lys, at der oftere tages til gjenmæle paa en skarp maade.

Arctander: Der er anført forskjellige ting fra flere taleres side, siden jeg talte sidst, og der kunde vist være en hel del at svare paa, og da væsentlig til, hvad der er udtalt af toldkomiteens formand, som jo befattede sig særdeles meget med mig. Men nu har jo baade repræsentanten fra Akershus og nu sidst handelsministeren imødegaaet netop flere af de væsentligste angreb, som han gjorde paa mig - jeg sigter til statistiken, og til den oplysning, som statsraaden gav om, at det virkelig var for at holde sig fri fra traktatbaand ved en revision af tarifen, - at dette var hovedgrunden i Spanien for at indskrænke tiden fra 5 til et aar. Hr. formanden i toldkomiteen har overhørt eller ikke lagt merke til, at dette blev oplyst allerede igaar. Jeg benyttede den oplysning, som da blev givet, og jeg mener med fuld ret.

Jeg tror ikke, det vil svare regning at forlænge debatten ved at tage op alle de øvrige ting, som repræsentanten fra Drammen, hr. Hansen, kom med. Det er for sent paa aftenen til nu at gaa igjennem dette alt sammen. Jeg stoler paa, at selv om referatet af denne debat ikke kommer trykt i "Stortingstidende", vil det blive opbevaret. Og naar man læser mine udtalelser, vil man finde, at alt væsentligt af, hvad hr. Hansen havde at udsætte paa dem, er uhjemlet - specielt da hans anklage mod mig for, at jeg skulde have givet anledning til indiskretioner ved min omtale af de luksusskatter, som vi burde have. Det har jeg tidligere imødegaaet lige overfor hr. Hagerup og vist, at netop den maade, hvorpaa han optraadte under finansdebatten, med dunkle ord og mystiske antydninger, var skikket til at vække opsigt og pirre nyfikenheden - bringe noget ud; men ikke den almindelige omtale af, at der var adgang til at skaffe forøget indtægt ved luksusskatter, som kunde gjøre det.-

Hr. Solberg har faaet sit væsentlige svar fra hr. Konow, saa lige overfor ham skal jeg ikke sige andet end at jeg tror, han miskjender statistiken over indførselen, naar han mener, at den rent overveiende del af den vin, som kommer fra Spanien, er at klassificere som laddevin eller stof til laddevin. Det tror jeg er hr. Solbergs misforstaaelse; statistiken giver ikke besked om det.

Saa er der endelig igjen hr. statsraaden og hans sidste bevægede udtalelser lige overfor mig. Jeg er enig med hr. Konow i, at dhrr. paa ministerbanken faar finde sig i at høre kritik, og at de ikke bør være altfor haarsaare. Paa den anden side kan jeg ikke erkjende, at jeg har udtalt mig skarpere mod statsraad Schøning, end han efter sin optræden fuldstændig fortjener og maatte være forberedt paa. Hans foredrag igaar ved fremlæggelsen af denne

traktat var et kort resumé af propositionen og indstillingen, en forklaring om hvad man opnaaede, og hvad man betalte for dette, og dertil knyttede han saa nogle bemærkninger, som endte med en sterkt bevæget fremstilling af alle de fremtidsfarer, som kunde opstaa ved dette, - uden at vi fik fra statsraadens mund nogen afgjørelse af, hvad der veiede mest her, enten disse lamentationer og ængstelser for fremtiden eller det der skulde være opnaaet. For mig staaer det, som situationen var magen til den, som statsraaden befandt sig i ved hvaldebatten i odelstinget, da han paa forhaand paa egne og regjeringens vegne erklærede, at hvadsomhelst odelstinget maatte bestemme sig for, det skulde regjeringen slutte sig til i den sag. Paa mig gjorde det indtryk af, at statsraadens optræden var afpasset baade efter antagelse og efter forkastelse af traktaten, og et saadant indtryk bevægede mig til at udtale mig skarpt og det vil det altid gjøre. Vi har en regjering, for at den skal tage standpunkt, vi har en regjering, for at den skal være ledende, vi har den ikke for at staa paa meierne og følge med, hvor majoriteten tilfældigvis falder. Jeg var fornøiet med regjeringens forhold i hvalsagen; det stemte med min egen opfatning der. Men de, som har været med at kassere venstrestyret i sin tid, fordi det vilde afskaffe en næringsvei, hvalfangsten, de kunde ikke være fornøiede med regjeringen, det er klart. Nu i dette tilfælde er rollerne noget ændret; men hvad vi savner, det er en decideret og klar tagen standpunkt. Jeg har aldrig opfordret hr. Schøning til at stikke noget under stolen, ligesaa lidt som jeg selv bruger at gjøre det. Derfor tror jeg at kunne afvise hans karakteristiske ytringer i saa henseende om uartigheder, som helt uhjemlede. Hr. Schøning kom her for at veilede og ikke for at vildlede, hvad jeg i tilfælde vilde have gjort efter mit standpunkt, sagde han. Det kalder jeg en uartighed, at sætte op en saadan sammenstilling uden nogensomhelst grund, - som hr. Schøning i nærværende tilfælde ikke havde, - ikke spor af grund! Men det er ikke veiledende at faa opstillet handelsministeren paa et vippebræt, hvor han i det ene øieblik vipper op paa den ene side, i det andet øieblik paa den anden side. Hvad veiledning ligger deri for Stortinget i en saadan optræden? Jeg tror, hr. Schøning faar stikke fingeren i jorden og erindre, at det er en vanskelig stilling, han er kommet i, en stilling, som stiller store fordringer saavel til kundskaber og dygtighed som til karakter. Det er ikke alle, som kan fylde de fordringer. Jeg vil lade det bero med dette for øieblikket.

Bøhn: Det var i anledning af udtalelserne fra den ærede repræsentant fra Nordland, jeg forlangte ordet. Med hensyn til statsraadens udtalelser igaar og idag tror jeg den ærede repræsentant fra Nordland har misforstaaet statsraaden ganske betydelig, naar han mener, at statsraaden ikke udtalte sig bestemt nok igaar. Jeg mener,

at statsraaden saavel igaar som idag udtalte sig bestemt for, at traktaten burde antages.

Statsraad Schøning: Jeg vil bare faa lov til med hensyn til det punkt at henwise til det stenografiske referat.

Hans Hansen: Det var til min ærede kollega i komiteen, hr. statsraad Konow, jeg vilde faa lov til at gjøre en ganske kort bemerkning. Han lod til at ville bebreide minoriteten, at den i komiteens indstilling havde fremholdt sine sterke tvil. Jeg vil da om den ting faa lov til at sige, at jeg har opfattet komiteens stilling, naar den faar en saadan sag til behandling, derhen, at den faar søge den udredet efter bedste skjøn og bedste evne, saaledes at de tvil, der maatte være tilstede, kommer frem i selve indstillingen. Og ud fra det synspunkt er indstillingen udarbeidet. De tvil, der - saaledes som den kongelige proposition oprindeligen forelaa for komiteen - de tvil, der da er fremkommet, i dem har den samlede komite forsaavidt været enig, som det kun er et enkelt punkt, hvor de har skilt sig ud, som har været enige i betragtningen af det for os uheldige forhold med hensyn til frugtsatserne, som jeg regner for hovedpunktet i saa maade. Naar nu hr. Konow mente, at just vi med de mange tvil dog skulde være særdeles vel fornøiede, naar vi fik denne traktat bare for et aar, saa kunde det ved første øiekast se noksaa rimeligt ud. Men jeg sværmer ikke for aarskontrakter; jeg mener, de er ikke heldige i sin almindelighed, og jeg havde aldrig tænkt mig en traktat afsluttet paa et aar. Jeg har tidligere udviklet de grunde, som jeg mener taler mod et saadant arrangement, og det fastholder jeg fremdeles. Det har været mine grunde, skjønt min første indstilling blev afgivet under tvil, og jeg har endmindre kunnet akceptere traktaten paa et aar.

Konow: Jeg har ikke bebreidet den ærede formand i toldkomiteen, at han har fremholdt sine tvil; men hvad jeg har sagt, det er det, som fremkom sidst i den ærede formands udtalelser, nemlig at naar han havde saa sterke betænkeligheder med hensyn til traktatens reelle indhold, saa var det en fordel, at den var sluttet for et kort tidsrum, det fastholder jeg. Med hensyn til etaars traktater, traktater, som er afsluttet paa et aars opsigelse, da er vore fleste traktater afsluttet paa den maade, og bevægelsen i de store lande gaar henimod den ting at slutte kortvarige traktater, fordi staterne vil have frihed over sine tarifer. Der er slet ikke noget nationalt ydmygende i det, saaledes som den ærede formand udtalte sig. Det er tvertimod i retning af en national reisning, at man har taget det standpunkt, at man vil have kun kortvarige traktater, traktater med et aars opsigelse, fordi man vil have magt over sin toldtarif, saa deri ligger intet, som skulde bevæge repræsentanterne til i national interesse at modsætte sig denne traktat.

Haug: Jeg har efter megen tvil bestemt mig for at stemme for komiteens indstilling eller for traktatens godkendelse; men jeg gjør det da - det vil jeg have udtalt - under den forudsætning, at næste gang der skal ofres noget paa traktaternes alter, maa trælaster saavidt mulig være fri. Jeg tror, at naar vi skogbrugsrepræsentanter her gjør det offer at være med paa at stemme for dette, bør man da ogsaa tage det skyldige hensyn næste gang, det gjælder, at spare trælaster for yderligere byrder.

Vicepræsidenten, hr. C. Berner, indtog præsidentpladsen.

Hans Hansen: Til hr. Konows udtalelser vil jeg bemærke at der maa skjælnes mellem bestaaende traktater, der er løbende paa ét aars opsigelse og oprettelsen af nye traktater paa ét aar. Det er det, som er noget nyt, og deri ser jeg en meget væsentlig forskjel.

Thorne: Naar jeg har forlangt ordet, er det for at udtale min opfatning af den foreliggende sag. Jeg ved jo godt, at det er umuligt nu at kunne sige, selv om man vil indskrænke sig noksaa meget, at man ikke skal gjøre sig skyldig i gjentagelser. Men jeg skal være saa kort, jeg kan. Jeg vil da for ikke at forøge gjentagelserne sige, at jeg i alt væsentlig kan slutte mig til, hvad repræsentanten fra Fredrikstad har udtalt. For mig stiller dette, at det er en etaars traktat, sig som en af de største betæneligheder ved vedtagelsen af traktaten. Jeg er ogsaa i denne forbindelse af, hvad der er os forelagt, bragt til at tro, at der er al sandsynlighed for, at traktaten om et aar vil blive opsagt. Der er al sandsynlighed for, at traktaten om et aar vil blive opsagt, da Spanien har udtalt som grund for ikke at ville have en længere traktat, at det ønsker at faa ordnet sin toldtarif. Hvorledes stiller det sig da for os, om traktaten bliver opsagt om et aar? Vi vil være meget uheldig situeret. Efter alt, hvad der er fremkommet, kan der ikke være tvil om, at importen af vin i kommende aar vil blive overordentlig liden. Dette vil man selvfølgelig der, naar der er tale om at fornye traktaten, anføre mod os som et bevis for, at man maa have andre indrømmelser, end man har havt tidligere, da det vi har at byde dem ligeoverfor deres vin, vil være forsvindende lidet. Det er det væsentligste af, hvad jeg har at bemærke ved den nuværende traktat. Dertil kommer ogsaa, at jeg frygter mest for, hvordan Frankrige vil opfatte en forhøielse af vintolden, saa stor, som der her er tale om, nemlig til 40 øre. Jeg tror, det havde været forsigtigere, om man ikke havde taget et saa stort sprang med én gang. Jeg tror, det vilde have været forsigtigere, om man havde indskrænket sig til 25 eller kanske 30 øre og saa i tilfælde senere forhøie vintolden. Jeg for mit vedkommende er fuldstændig enig i, og ikke mindst under vore nuværende finansielle

forhold, at den vintold, vi har havt, af 11 1/2 øre, er altfor lav. Jeg er fuldstændig enig i, at vin er en af de artikler, som man bedst og lettest kan paalægge en ny skat. Men der følger med dette saa store betæneligheder med hensyn til vort forhold til Frankrige, og man kan være ganske overbevist om, at naar man i Frankrige faar høre, at vi har lagt en told af 40 øre paa deres vin, vil det utvilsomt vække en meget stærk uvillie mod de traktatforhold, vi nu har. Følgen deraf vil efter al sandsynlighed være, at traktaten bliver opsagt, eller at man vil søge en ny ordning. Og hvad skal det saa gaa ud over? I Frankrige har vi intet andet at byde end trælasten, og det kan jo være muligt, at man ogsaa i Frankrige, hvis handelsflaade for tiden lever under stærk subvention, vil gaa tilbage til, hvad der for ikke saa mange aar siden var tilfældet, at der paa norske skibe lægges en meget stor tonnageafgift. Jeg kan meget godt erindre, at i den første tid, jeg begyndte som trælasthanter, var der ikke tale om at skibe en ladning til Frankrige i norsk fartøi, det var altid i franske fartøier. Frankrige havde nemlig beskyttet sin handelsflaade, idet det havde lagt en stor tonnageafgift paa de norske fartøier. Skulde dette forhold komme tilbage, vilde de fordele, som vi nu opnaar, blive forfærdelig dyrt betalte. Jeg sagde, at jeg saa paa en forhøielse af vintolden fra et finansielt standpunkt. Jeg mener nemlig, at vi her i landet nu trænger at søge at faa indtægter, hvor vi kan faa dem, og jeg vil ogsaa med hensyn til den spanske traktat sige, naar vi ser paa det schema, som er sat op, at der ikke er tvil om, at hvis vi stod med frie hænder og vilde forhøie tolden paa frugt, specielt paa appelsiner, saa vilde det give en betydelig indtægt i vor statskasse. Jeg vil ogsaa sige, at vi har jo en pligt paa os til at beskytte vore indenlandske produkter. Frugtavlen er jo hos os nu i en glædelig opkomst, specielt ved fjordene paa Vestlandet; men under de nuværende forhold vil der om ikke ganske kort tid være overproduktion, idet det viser sig, at man nu fortrinsvis kjøber de billige appelsiner fremfor at kjøbe vor egen frugt. Dette mener jeg ogsaa er noget, som maa tages i betragtning. Der har stadig været fremholdt baade nu, og da denne traktatafslutning med Spanien sidst var oppe, at de grunde, som talte stærkest for traktatafslutningen, jo har været hensynet til klipfisken. Jeg tror, man lægger altfor megen vegt paa denne artikel i saa henseende. Man skal jo erindre, at for spanierne er klipfisken aldeles uundværlig, og vi skal erindre, at den i Spanien er den almindelige mands spise, specielt i fastetiden, og jeg tror ikke, man behøver at være bange for, at Spanien netop paa denne artikel skulde ville paalægge en saa stor skat, at den skulde blive for dyr for den almindelige mand. Jeg er aldeles enig i ønskeligheden af, at vi faar en forhøiet vintold, og jeg vil ogsaa sige, at ligeoverfor det store onde, som laddevinen har bragt og som man søger at ramme her, vil man vel opnaa noget; men er man saa sikker paa,

naar man faar en saadan told, som der her er tale om, at vi ikke selv under de nuværende lovforhold her i landet, selv kan komme til at producere laddevin? Jeg nærer mine store betæneligheder i saa henseende, og jeg tror derfor, det vilde være ønskeligt - det vilde ialfald være det sikreste middel til at hindre det onde, som laddevinen har bragt med sig -, at man fik en lov mod forfalskning, ikke alene af vin, men af alle næringsmidler. Der har jo i lang tid været paa tale, at det vilde være ønskeligt at faa en saadan lov. Jeg har været i den største tvil om, hvordan jeg skulde stemme i denne sag, og jeg kan sige, jeg er det endnu. Naar jeg imidlertid vil stemme for denne traktat, saa vil jeg sige i modsætning til, hvad der nylig blev udtalt, at jeg gjør det paa grund af det standpunkt, som handelsministeren igaar indtog - hans greie og klare opfatning af forholdene, baade af hvad der talte imod og hvad der talte for. Og naar jeg stemmer for traktaten, saa er det, fordi jeg har det haab, at naar engang disse traktater om ikke saa lang tid kommer op igjen, hvad jeg gaar ud fra vil blive tilfældet, vil man ikke ensidig holde sig til vor træløst som det, der udelukkende skal yde betaling for de fordele, vi skal opnaa i Spanien. Jeg mener, vi her i denne forsamling faar tage hensyn til det hele lands interesser og ikke, som det har været tilfældet i den senere tid, ensidig lader vor skovdrift betale enhver opofrelse ligeoverfor udlandet.

Arnesen: En kort bemærkning. Der blev af den sidste ærede taler sagt, at klipfisk maatte Spanien have; den var absolut uundværlig. Jeg vil faa lov til at nedlægge indsigelse mod denne udtalelse. Det er ikke saa. Det er jo - ialfald for dem, som er interesseret i bedriften - bekjendt, at vi nu har flere konkurrerende lande, der leverer fisk til Spanien, og jeg vil henvise repræsentanten til den opgave, som foreligger her i st.prp. nr.. 51 paa side 33. Der vil han se, at Portugal i 1900 har indført 22 millioner kilo, deraf er kun 5 millioner kilo norsk fisk. Det viser altsaa, at Portugal for det aars vedkommende af norsk fisk kun har importeret knapt fjerdeparten af sit behov. Grunden hertil er den høie pris for norsk klipfisk. Det er saaledes ikke korrekt, naar man mener at kunne paastaa, at Spanien absolut er tvunget til at kjøbe norsk fisk. Der findes flere byer i Spanien hvor norsk klipfisk nu er næsten fortrængt af fransk klipfisk. Det har andre kilder, hvorfra det kan skaffe sig fisk, end fra os.

Hr. Thorne indtog derefter atter præsidentpladsen.

Hans Hansen: Efter udfaldet af denne debat, som jeg nu formoder er afsluttet, finder jeg for min part mig ikke foranlediget til at fastholde det standpunkt, for hvilket jeg i komiteens indstilling har gjort rede, jeg har der taget mit forbehold, - ikke fordi jeg gennem debatten er bleven overbevist, men fordi udfaldet af en votering

særlig under disse forhold vil blive adskillig misvisende. Jeg sigter dermed til, at foreløbig i ethvert fald disse forhandlinger ikke bliver offentliggjort, ikke trykt. Der vil altsaa ikke komme frem for offentligheden andet end det endelige resultat af voteringen, hvis udfald jeg formoder vil blive, at traktaten vil blive vedtaget mod nogle faa stemmer, medens den tvil, som er udtalt af en række talere, intet udtryk faar i voteringen og intet udtryk faar gennem referat af disse forhandlinger. Derfor mener jeg, at man selv med den betragtningsmaade, som jeg har tilladt mig at hævde, gjør rettere i ikke at opretholde en dissens, der tilsyneladende ikke deles af en større del af forsamlingen end disse ganske faa, der i tilfælde vil stemme mod traktaten, men som i virkeligheden, henseet til de tvil, som har gjort sig gjældende fra mindretallets side, deles af en række repræsentanter her i salen. Jeg vil derfor paa egne og paa det andet komiteemedlems vegne, der fremdeles er enig med mig, erklære, at vi ikke fastholder vor dissens og stemmer altsaa ikke mod traktaten.

Arctander: Toldkomiteens ærede formand sagde, at paa grund af den omstændighed, at forhandlingerne ikke blev trykt og offentliggjort, kunde minoriteten ikke faa redegjort for sit standpunkt og sine synsmaader saaledes, at man dermed kunde være tjent. Omtrent saa forstod jeg ham. Men man kan da alligevel votere efter de udtalelser, man selv har gjort. Jeg vilde anse det yderst beklageligt, om der skulde blive en enstemmig votering om denne traktat. Der bør ikke blive det. I det spanske senat og cortes var der lange forhandlinger og sterke minoriteter. Hvis vi gaar med paa en enstemmig afgjørelse her, vil det give et falskt indtryk efter alle de udtalelser, som er kommet baade fra toldkomiteens formand og enkelte andre. Om forhandlingerne her ikke bliver offentliggjorte, kommer alligevel stemmetallet ud, det er vel ikke mulig at faa lagt skjul paa det, og det kan give Spanien en feilagtig opfatning af situationen. Jeg maa virkelig henstille til hr. Hansen, at han for sagens skyld maa stemme mod traktaten.

Solberg: Jeg slutter mig til de udtalelser, som sidst faldt fra toldkomiteens formand og er ganske uenig med hr. Arctander. Naar det meddeles, at traktaten er vedtaget mod et faatal af stemmer, saa vil den oplysning stille os ugunstigere ligeoverfor de fremtidige forhandlinger, som jeg for min del med sikkerhed forudser, at vi vil faa med Spanien. Det vil blive uheldigt, at det skal hede, at traktaten er besluttet godkjendt mod 1 eller 2 stemmer; men hvis jeg troede, der vilde blive et betragteligt mindretal - ikke fordi jeg er bange for at staa alene i voteringen - saa vilde jeg have opretholdt min stilling; men da jeg tror, at det vil være uheldigt for de fremtidige forhandlinger med Spanien, vil jeg ikke gjøre

det. Det er ikke for det, jeg er slet ikke bange, jeg har ofte staaet alene.

Hans Hansen: Jeg beklager ikke at kunne imødekomme den ærede repræsentants virkelig smigrende opfordring til mig om at fastholde min dissens. Jeg er sikker paa, at han vilde have sat pris paa det, og jeg kunde jo gjerne have fungeret som lidt af en prügelnabe, men jeg vil dog gjerne have nogle med mig. Jeg er enig med repræsentanten fra Nordland i hensigtsmæssigheden af - og det har været medvirkende ved udarbejdelsen af denne indstilling -, at selv om en sag fra regjeringens side er bleven nok saa godt forberedt, saa er det, hvis man ikke er enig i alt, hvad der staaer i propositionen, og der under sagens behandling kommer op nye sider, som ikke har været berørt i forelægget, hensigtsmæssigt, at det kommer frem. Og jeg mener, at det vilde være hensigtsmæssigt her, om der kunde reise sig en opposition af den art, at disse tvil, som af de forskjellige repræsentanter næres om denne sags heldige virkning for vort land, havde faaet sit udtryk i en stemmegivning, der var nogenlunde overensstemmende dermed. Men jeg kan ikke imødekomme den ærede repræsentant, naar den ene efter den anden af de herrer, der erklærer, at dette ganske vist er et tvilsomt foretagende og tager reservationer baade i øst og vest, siger, at vi vover dog ikke andet, vi finder dog efter omstændighederne at maatte stemme for traktaten. Da mener jeg, det er nok saa opportunt dette, ikke fordi jeg ligesaa lidt som hr. Solberg er bange for at staa alene her, men af hensyn til den side af sagen, som jeg har pegt paa og som hr. Arctander nu saa sent i debatten har nævnt. Jeg tror, det vilde været heldigere om de synspunkter, som repræsentanten hævdede, var kommet frem tidligere i debatten, jeg tror, det vilde været heldigere, om han havde apelleret til sine meningsfæller og sagt: vi er sikre nu paa resultatet, fordi det har ingen været i tvil om efter den votering, som faldt igaar, at det bliver godkjendelse; men nu skal vi for det første gjøre det saa, at vi ikke lægger politik i dette, det maa vi betinge os, og for det andet maa vi vise Spanien, at der er en betragtelig minoritet, som har fundet dette tvilsomt; for det vil have sin nytte næste gang, vi gaar paa en fornyelse af denne traktat. Men som forholdet nu er, saa finder jeg mig ikke opfordret til at opretholde min dissens. Jeg har sagt min mening, og min mening har faaet sit udtryk i indstillingen.

Arctander: Det var et enkelt udtryk, som den ærede repræsentant fra Drammen brugte og som det vilde bedrøve mig om jeg havde givet anledning til at tro, svarede til, hvad jeg tilsigtede. Repræsentanten brugte ordet "Prügelnabe". Det laa aldeles udenfor min tankegang i enhver henseende. Tvertimod, jeg udtalte, at saadan som sagen laa an ligeoverfor Spanien og saadan som jeg ønskede, den skulde ligge an, saa var det mit haab, at en

minoritet, og det en betragtelig minoritet, skulde fastholde sit standpunkt; det var for sagens skyld. Det hænder mig, at jeg desværre undertiden bliver misforstaaet som om jeg var ironisk. Jeg talte lige ud denne gang uden spor af ironi. Men naar repræsentanten fra Drammen beklagede, at jeg ikke i mit første foredrag var kommet ind paa dette, saa synes jeg, fordringerne er noksaa store. Mit foredrag idag var langt; men naar repræsentanten sagde, at det burde have været endda længre, og at jeg burde have akcentueret stillingen og kommet frem med dette tidligere, saa at der kunde blevet en stor minoritet, da synes jeg dog, der stilles for store fordringer til mig.

Hans Hansen: Den ærede repræsentant og jeg staar jo ikke egentlig i et saadant forhold til hinanden, at vi viser hinanden absolut vennetjenester ved enhver leilighed, og jeg kan heller ikke ved denne leilighed imødekomme hr. Arctander.

Komiteen havde indstillet:

Stortinget meddeler sin godkjendelse af den under 25de august 1903 afsluttede tillægskonvention til handelskonventionen mellem Norge og Spanien af 27de juni 1892 med de i st. prp. nr.. 52 omhandlede ændringer i varighedstiden og i tiden for tillægskonventionens ikrafttræden.

Votering:

Komiteens indstilling bifaltes mod 1 stemme (Skjulestad).

Præsidenten: Forhandlingerne vil nu blive stanset en tid, forat regjeringen kan tage Stortingets beslutning til følge og fremsætte en tarifproposition. Jeg vil henstille til herrerne, at forsaavidt de forlader salen, maa selvfølgelig fremdeles intet meddeles om den beslutning, som her er truffen.

Arctander: Og heller ikke om stemmetallet.

Præsidenten: Heller ikke om stemmetallet. Vi skal senere komme tilbage til offentliggjørelsen.

Forhandlingerne gjenoptoges.

Præsidenten: Statsraad Kildal vil overbringe en kongelig proposition.

Statsraad Kildal: Jeg har den ære at overbringe en kongelig proposition om udkast til beslutning angaaende tolden paa vin. Propositionen vil findes omdelt paa repræsentanternes pladse. Jeg skal imidlertid faa lov til

at gjøre opmærksom paa, at der er foretaget en rettelse i det trykte forelæg, idet indledningsordene i propositionen foreslaaes forandret til "Fra den tid, da ratifikationerne angaaende overenskomst mellem Norge og Spanien har fundet sted." Grunden til dette er, at der er indløbet et telegram nu, efterat jeg i eftermiddag havde ordet, fra udenrigsminister Lagerheim, hvorefter det visselig ikke vil kunne lykkes at faa traktaten ratificeret før imorgen. Derom er der imidlertid sendt telegrammer baade til udenrigsminister Lagerheim og til minister Wedel i Madrid, at der skal gjøres al mulig fortgang, forat det kan ske allerede imorgen tidlig. I denne forbindelse skal jeg ogsaa gjøre opmærksom paa, at det bliver nødvendigt, at de beslutninger, som fattes iaften, holdes strængt hemmelige. Det er maaske forsigtigst, at der overhovedet ikke tilflydes almenheden nogen meddelelse om traktatens skjæbne her i aften.

Præsidenten: Jeg foreslaar, at den overbragte kgl. proposition tilstilles toldkomiteen.

Votering:

Præsidentens forslag vedtoges enstemmig.

Hans Hansen: Toldkomiteen har havt anledning til at gjøre sig bekjendt med indholdet af propositionen og har afgivet indstilling, som findes omdelt paa repræsentanternes pladse.

Præsidenten foreslaar, at denne indstilling behandles straks.

Votering:

Præsidentens forslag vedtoges enstemmig.

Sagen i dens almindelighed undergaves debat.

Oppen sen.: Naar jeg, i lighed med tre af komiteens medlemmer, har fundet, at mousserende vin bør belastes med en told af kr. 2,00 istedet for 1 1/2 kr. saa er min bevæggrund den, at denne vin er en luksusartikel, som taaler at beskattes temmelig høit. Jeg har i de aar, jeg har havt den ære at være medlem af toldkomiteen, altid taget sigte paa, at luksusartikler bør betale høi told. Denne vinsort tillader jeg mig at sætte i første klasse af luksus, og jeg tror, det er berettiget, at saa sker; fordi det i virkeligheden er en luksus, som alene rigfolk eller the upper ten thousand magter at gjøre større brug af. Med hensyn til spørgsmaalet i sin almindelighed har jeg erfaret, at man ikke synes denne told overskrider grænsen af det rimelige. Man finder den passende, og den har fundet gehør udover landet, ialfald paa den kant, jeg repræsenterer, og jeg vilde anse det hensigtsmæssigt, om

Præsidenten: Komiteens indstilling bliver altsaa nu for mousserende vin paa flasker kr.. 2.00, maximal kr.. 2.50.

Hans Hansen: Jeg vil tillade mig i anledning af en udtalelse, der faldt fra min ærede kollega i komiteen, at sige, at det har staaet klart for den hele komite, som det visselig staaer klart for alle de 117 herrer, som er medlemmer af denne forsamling, at dette er en luxusartikel i udpreget forstand, og hvis det var det eneste, som skulde kunne grundlægge en toldsats, er jeg tilbøielig til at sige, at man burde gaa meget længere endnu; men der er her andre ting, som spiller ind. Jeg gaar ud fra, at hovedhensigten her ikke er at lægge en ekstraskat paa dem, som maatte komme til at bruge denne vin, men hovedhensigten er at skaffe statskassen mest mulig øget indkomst paa denne post, og det vil efter min opfatning ikke naaes ved et voldsomt toldpaalæg med en gang. Jeg har intet mod, at man efterhvert forhøier en sats som denne; men jeg tror, der er betæneligheder ved at gaa fra en sats af 11 1/2 øre med en gang til kr.. 2.00, og jeg tror, det skal komme til at vise sig, at resultatet neppe vil svare til forventningerne. Der foreligger ingen statistisk opgave over, hvor meget det kan andrage til om aaret, saa det er ikke muligt med sikkerhed at sige noget derom. Hele indførselen af vin paa flasker dreier sig om 300,000 liter - det er alleslags flaskevin; en brøkdal deraf - kanske høiden 1/5 eller 1/6, for at nævne et tal, kan antages at være mousserende vin. Gjalddt det bare at belaste f.ex. mærker som Clicquot eller Pommery med denne sats, vilde jeg ingen betæneligheder have; men man maa huske paa, at satsen omfatter en hel række af billigere, tildels ganske billige vine, vine, som koster ned til 1 1/2 frank pr. flaske, vil rammes af dette, og den kunst at bringe moussé i vin er i virkeligheden intet andet end at bringe moussé i vand, mousserende mineralske vande er jo i virkeligheden forsaavidt det samme. Jeg frygter for, at hvis man gaar saa voldsomt tilværks, vil folk ikke i længden finde sig i at betale saa meget. Jeg gaar ud fra, at satsen bør staa i nogenlunde forhold til den for stille vin opførte sats, 70 øre pr. liter. Ved nu at gaa til kr.. 1.50 mener jeg, man tager rimeligt hensyn. Jeg gjentager, at jeg har den mening, at der ved ethvert toldpaalæg bør vises moderation. Det kan godt hænde, at om et par aar eller saa kan man uden betænelighed gaa videre; derom tør jeg intet udtale. Til veiledning for os har vi jo her nærmest vort naboland Sverige, hvor satsen er den samme som nu i den kongelige proposition er foreslaaet. Her har man fundet forholdet passende, og efter min bedste overbevisning er det ogsaa et rimeligt forhold ialfald for tiden. I Danmark er satsen meget lavere.

Der blev nævnt af konsul Oppen, at der af hensyn til Frankrige ingen betæneligheder var ved at gaa til denne sats. Nei, jeg vil ikke lægge afgjørende vegt paa det; men jeg tror ikke, jeg tager fejl, naar jeg siger, at dette er den af vore vinsatser, som Frankriges opmærksomhed

specielt vil være henvendt paa, fordi den i første række kommer til at ramme Frankrige. Den vil ogsaa ramme Tyskland for nogen del, men vil dog nærmest ramme Frankrige, og da mener jeg, selv om det kan være af underordnet betydning, at det er et hensyn ialfald, som gjør, at man bør være forsigtig, da det fiskalt seet kan være tvilsomt, eller under enhver omstændighed af underordnet interesse for statskassen. Jeg vil faa lov at lægge til, at det selvsagt er noget af det mest populære man kan bringe frem, for dette er, som jeg begyndte med at sige, i egentligste forstand en luksusskat; men jeg tillader mig at henstille til forsamlingen ved denne leilighed ialfald at vise nogen resignation og ikke gaa for voldsomt tilverks.

Carl Stousland: Saavidt jeg skjønner, er stillingen med hensyn til dette spørsmål nu den, at toldkomiteens flertal paa 5 medlemmer foreslaar paa denne vin en sats, som er 50 øre høiere end den sats, regjeringen har bragt i forslag. Jeg kan være enig med toldkomiteens formand i hans betragtninger, at forsaavidt det gjaldt bare uden videre at lægge høi toldskat paa, hvad man kalder luksusartikler, behøvede man ikke at tage disse i dette tilfælde utvilsomt meget praktiske hensyn; men naar jeg begjærede ordet nu, saa var det, fordi jeg vilde have rettet en henvendelse til chefen for finansdepartementet allerede paa sagens nuværende trin for muligens at kunne afkorte debatten noget. Da finansministeren havde ordet tidligere i aften, forekom det mig, at han præciserede sterkt som sin opfatning, at den forhøielse af vintolden, som vilde følge af traktatens vedtagelse, formentlig ikke vilde have nogen nævneværdig skadelig indflydelse i Frankrige, hvis, lagde han til - og det var det jeg troede han ønskede understreget - man bestemte sig for en rimelig sats for mousserende vine. Hvis jeg ikke misforstod finansministeren deri, maa jeg gaa videre og antage, at hans eget forslag, kr. 1.50, netop er den rimelige sats, som ikke skulde have betænkelige følger ligeoverfor Frankriges stilling til dette spørsmål. Men er det tilfælde, saa bliver der jo ikke alene spørsmål om, hvorvidt det af fiskale hensyn er klogt at gaa til en høiere sats, men da faar det meget vidtrækkende betydning. Da vil den sats, som nu er foreslaaet, kr. 2.00, antagelig være for høi, ialfald høiere, end regjeringen tror at kunne anbefale. Man vil da ikke alene skyde over maalet, saaledes som det er fremhævet af toldkomiteens formand, derved, at man sætter en sats som om ikke umuliggjør saa dog i unødig grad vanskeliggjør anvendelsen og derved forfeiler den hensigt, den skulde have, nemlig ved beskatning af luksus at skaffe øgede statsindtægter, men det kommer til at straffe sig paa en anden maade, nemlig derved at et andet land, med hvem det for os er om muligt endnu mere om at gjøre at staa i handelsforbindelse benytter en saadan anledning til at tage hermed beslægtede spørsmål under overveielse. Jeg vil altsaa tillade mig at

rette det spørgsmaal til finansministeren, om han ikke antager, at maksimum er naaet ved kr. 1.50, saaledes at man ikke uden risiko kan gaa videre? Er det tilfælde, saa synes jeg, det er meget betænkeligt at gaa til en høiere sats.

Brynildsen: Som det fremgaar af indstillingen, hører jeg til den samme fraktion i toldkomiteen, som formanden. Vi har taget vort standpunkt ud fra den samme forudsætning, at det vilde være meget betænkeligt at sætte tolden paa mousserende vin saa høi, at det vilde volde en væsentlig indskrænkning i indførselen, saaledes at den fiskale interesse blev liden. Da jeg forlangte ordet, havde endnu ikke toldkomiteens formand nævnt hensynet til Frankrige. Det har ogsaa for mig været bestemmende. Vi maa huske paa, at Spanien sletikke udfører noget videre af mousserende vin. Ordføreren mente, at man burde vise forsigtighed med hensyn til den spanske traktat forsaavidt angaar ikke mousserende vine, da Frankrige taber endel ved, at de lettere bordvine vil faa en ganske uforholdsmæssig høi beskatning. Skulde dertil ogsaa komme, at tolden blev saa høi, at den vilde indskrænke indførselen fra Frankrige af mousserende vine, da tror jeg man vilde gaa for vidt. Derfor vil jeg anbefale særlig de herrer, som har udtalt under diskussionen tidligere, at hensynet til Frankrige maatte gjøres stærkt gjældende, at de ogsaa i dette spørgsmaal vil respektere det hensyn og holde sig til departementets forslag, kr. 1.50.

Oppen sen.: Den ærede komiteformand udtalte, at den høie toldsats særlig vilde ramme de tarveligere mousserende vine. Det anser jeg ikke for at være nogen stor skade. Den væsentligste mangel ved de billige mousserende vine er, at de er altfor billige at byde bedre folk. Var det bare smagen, det gjaldt saa vilde den ofte skuffe mange. Alt hvad vi faar til os er kunstig vin, et mer eller mindre godt fabrikat, og det vilde ikke være nogen skade, om man her i landet, hvor champagnetilvirkning er i gang, men ikke er naaet saa langt frem i denne kunst som udlændingerne at man kunde optage konkurransen med de store udenlandske fabriker i denne industri hvortil vi har flere gode betingelser. Her har vi de samme frugter eller bærsorter som erstatter druen ved de franske fabriker. Det mørke, som komiteens formand har kastet over sagen, tror jeg vil vise sig med tiden at kunne fjernes. - Saa talte formanden noget om popularitet. Efter det kjendskab jeg har til ham som medarbejder tror jeg ikke egentlig han sigtede til mig, men han sagde ialfald at det var det bedste middel til at høste popularitet og dette kan misforstaaes. Jeg har ikke tænkt at gjøre mig populær ved dette forslag. Jeg har simpelthen troet, at det var samfundsgavnligt at faa en saa stor told paa den luksuartikel, som alene de bedrestillede i et samfund har raad til at nyde, som

passende bør være, og som kun rammer der, hvor det føles mindst. Det var alene min hensigt.

Arctander: Jeg vil, uagtet den ærede formand for toldkomiteen i formiddag sagde til mig, at der ikke var noget intimt forhold mellem os, alligevel tillade mig at erklære, at jeg i et og alt slutter mig til formandens stilling i dette spørgsmaal og til hans begrundelse. Jeg har bedt om ordet for at føie noget til, som jeg ikke fandt, at formanden oplyste. Han oplyste, hvordan forholdet var i Sverige. Der er den almindelig vintold pr. flaske 80 øre og for mousserende vine kr. 1.50. For de andre lande, som jeg har undersøgt nærmere, er forholdet i Tyskland det, at almindelig flaskevin svarer 42.5 øre, mousserende vin 71.1 øre, i Schweiz svarer almindelig vin paa flasker 18 og for visse sorter op til 36 øre, den tilsvarende sats for mousserende vine er 29 øre; i Storbritannien er den almindelige flaskevintold svarende til 20 øre pr. liter efter vort maal og mynt og for mousserende vine er den op til 60 øre. Jeg mener, at dette viser, at ingen af de vinimporterende lande udenfor Sverige endnu har gaaet saa høit, som der her er tale om. Den eneste undtagelse er Finland, hvor mousserende vine har en toldsats af kr. 2,59.2 øre mod almindelig vin mellem 27 øre og 72 øre pr. literflaske. Finland er den eneste undtagelse; om det er de særlige forhold, som der har bevirket et saa høit tiltag, ved jeg ikke, men alle de øvrige lande viser et lavere tiltag. Sverige er altsaa af disse lande det, som har det høieste, og det svarer til, hvad her er foreslaaet af regjeringen. Jeg tror, at vi ikke denne gang bør gaa videre. Jeg tror, at gik vi videre og fik en told paa champagne og andre mousserende vine som paa Finland nær er den høieste i Europa, vilde dette være skikket til at vække særlig opsigt og kanske gjøre sit til at bringe animositet og skabe en misstemning mellem os og Frankrige, som kunde være til skade. Derfor vil jeg paa det indstændigste anbefale, at vi her holder os til kr. 1.50 som en passende høide.

Statsraad Kildal: Ligeoverfor repræsentanten fra Skien, hr. Stousland, vil jeg tillade mig at bemerke, at naar jeg selv har foreslaaet kr. 1.50 for mousserende vine, saa er det selvfølgelig fordi jeg mener at den sats er "rimelig"; men jeg vil ogsaa sige, at jeg tror, det er i aller høieste laget, og at man ikke paa nogen maade bør gaa længere. Det var det, jeg sigtede til forrige gang jeg havde ordet. Jeg tror ikke, man bør gaa saa høit som til 2 kroner. Jeg tror, at man derved vil tage væk hele denne skats effektivitet; jeg tror, at med en sats af 2 kroner vil importen her til landet blive saa liden, at derved den gevinst, som staten skulde faa, vilde blive meget liden. Jeg vil ogsaa fraraade at gaa høiere end foreslaaet, fordi det bliver en aldeles uforholdsmæssig beskatning i forhold til vinens værdi. Man maa erindre, at ved mousserende vine forstaaes ikke alene champagne, men man har ogsaa de

mousserende tyske rhinskvine. En sats paa dem af 2 kroner vilde i forhold til deres værdi være aldeles urimelig og vilde visselig heller ikke gjøre noget godt indtryk i Tyskland. Naar jeg har sat kr. 1.50, saa er det fordi det er den samme told, som saavidt jeg ved er den gjældende i Sverige, og som jeg derfor mener vi kan forsvarlig sammenligne os med.

Hans Hansen: Jeg skal først ligeoverfor min elskværdige kollega i komiteen, hr. konsul Oppen, sige, at jeg har ikke udtalt noget i retning af, at han jager efter popularitet; men jeg udtalte om hans forslag, at det er populært. Jeg mener, det er en populær ting det at foreslaa en høi sats paa en artikel som her omhandlede. Naar hr. Oppen mente, at det ikke skulde være nogen skade, om man fik en noget høi told paa disse billigere mousserende vine, saa er jeg enig deri, jeg regner det heller ikke for nogen skade, ikke i og for sig det for nogen skade, men skaden vil ligge deri, at de vine vil ophøre at blive indført, vi vil med andre ord ikke faa den toldindtægt, man derved tilsigtede, og det vilde jeg regne for skade. Med hensyn til den finske toldsats forekommer det mig, saavidt jeg i øieblikket husker, at den er overensstemmende med den russiske, som er den høieste sats for mousserende vine, som man har noget sted.

Iversen: Toldkomiteens formand udtalte første gang han havde ordet, at mousserende vine var en luksusartikel af reneste vand. Deri er jeg fuldstændig enig. Netop fordi det er en sliig luksusartikel mener jeg, den bør beskattes nogenlunde i rimeligt forhold til, beskatningen af enkelte andre varer, der ikke er luksusvarer i den udstrækning som mousserende vine. Jeg sigter her til skatten paa f.eks. tobak, som er beskattet adskillig høiere procentvis seet, end champagne vil blive selv med kr. 2.00. Brændevin skal jeg ikke tale om, det er skat næsten alt sammen. Denne første skat, jeg nævnte, skatten paa tobak, rammer fornemmelig de brede lag, hvor tobakken efter min mening er blevet halvveis en nødvendighedsartikel. Jeg skal fatte mig i korthed; spørgsmaalet er saa enkelt og oversigtligt, at enhver vistnok har opgjort sig sin mening om det. Formanden talte om, at dette skulde være en ekstraskat paa de økonomisk bedre stillede samfundsklasser; derpaa var intet at sige; men der var ogsaa regnet paa mest mulig indtægt for statskassen. Nærer man da virkelig nogensomhelst frygt for, at brugen af champagne skal ophøre, hvis den faar en halv krone mere i told end de kr. 1.50, som er foreslaaet? Jeg tror ikke, at det vil have nogen indflydelse; men selv om jeg troede det, saa vilde jeg endda være med paa at beskatte den med fare for, at forbruget vilde aftage. Saa har der været talt om de ganske billige mousserende vine. At de stænges ude, anser jeg heller ikke for nogen ulykke. Billige mousserende vine vil vistnok kunne laves herhjemme i vort eget land, og da vil tolden i tilfælde af, at der blev indført noget,

bringe penge i statskassen; men man vil muligens ogsaa ophjælpe indenlandsk industri paa det omraade. Det har ikke været paavist, og kan vel neppe paavises, at det vil have nogensomhelst skadelig indflydelse paa forholdet overfor Frankrige, enten satsen sættes til kr. 1.50 eller til kr. 2.00. Hvis jeg havde frygt for det, vilde jeg ogsaa nære betæneligheder; men saadan frygt har jeg ikke. Jeg vil paa det bedste anbefale hr. Oppens forslag om en told af kr. 2.00 paa mousserende vine, og en maksimalsats kr. 2.50.

Hagerup Bull: Jeg er af den mening, at man ved denne toldsats kan - naar ikke andre hensyn, som her f.eks. hensynet til Frankrige, taler derimod - gaa saa høit, som forenligt med hensynet til fiskale interesser, ligesom ved tobak. Forsaavidt er jeg enig med den sidste ærede taler. Men jeg tror, at man her bør være vel opmærksom paa, at en sterk forhøielse af skattefoden meget let kan lede til et rent modsat resultat, lede til, at staten faar saameget mindre indtægt. Jeg vil fremhæve dette, fordi der, sidste gang staten var i en vanskelig situation, i begyndelsen af ottiaarene, ved et lignende beskatningsspørsmål blev gjort en fejl, som bør være et advarende eksempel. Det var med hensyn til kortstempelafgiften. Den blev af Stortinget pludselig sterkt forhøiet ud over regjeringens forslag og med hvilken følge? Jo, med den følge, at indtægten gik ned. Forholdene var da som nu; folk havde da lidet at fare med, og de søgte at indskrænke sig. Da afgiften paa spillekort blev saa sterkt forhøiet, saa sled man sine kort saa meget længere, at staten, saa langt fra at faa forøgede indtægter ved at lægge sterkt paa afgiften, fik formindskede indtægter. Jeg tror, at man bør vogte sig for ved denne anledning at gjøre den samme fejl op igjen.

Præsidenten (Thorne): Som repræsentant vil jeg paa det indstændigste henstille, at man ikke her gaar høiere end den kongelige proposition. Jeg tror nemlig, at man derved ingen indtægt vil faa i statskassen, og særlig vil jeg faa lov til at pege paa, at hvis vi kommer i nye traktatunderhandlinger med Frankrige, tror jeg, at man der vil lægge bredt paa, om vi har en høiere sats paa denne vinsort, end man har i Sverige. Vi maa huske paa med hensyn til forholdet ligeoverfor Frankrige, at i Sverige spiller trælsten ligesom her den største rolle.

Votering:

Ved alternativ votering mellem komiteens indstilling - oprindelig minoritetens forslag - for mousserende vin paa flasker kr. 2.00 pr. liter; maximal kr. 2.50 - og minoritetens forslag - oprindelig komiteens indstilling - for mousserende vin paa flasker kr. 1.50 pr. liter, maximal kr. 2.00 - bifaldtes minoritetens forslag med 68 mod 48 stemmer.

produktionslandet ikke indeholdt mere alkohol, end hvad der svarer til 21 pct Gay-Lussac.

Anm. 2. Mængden af vin, der indføres paa fustager og krukker, bestemmes ved veining og vegtens omsætning til maal efter tolddepartementets nærmere bestemmelse.

Hans Hansen: Jeg vil tillade mig i tilslutning til de udtalelser, der er afgivet i komiteens indstilling her, at henlede statsraadens opmærksomhed paa dette. Jeg vil føie til, at de udtalelser staaer helt for min regning; men det er ogsaa kun en henstillen. Efter den spanske traktat er maksimumssatsen, som vi har lov at gaa til, og som nu er fastslaaet, 40 øre pr. liter. I den tidligere spanske traktat har det ogsaa været tilfældet, at satsen har staaet angivet pr. liter, medens hos os fortoldningen er skeet pr. kg.. Nu er der i departementets foredrag givet en udredning om, hvordan man har tænkt at forholde sig, og det konkluderer med den anmerkning, som her er foreslaaet. Men jeg vil tillade mig at henlede departementschefens opmærksomhed paa, om ikke dette forhold kunde rettes nogenlunde i overensstemmelse med, hvad der tidligere har fundet sted, enten dertil skulde kræves særskilt overenskomst eller ikke. Jeg ved ikke, med hvilken hjemmel man tidligere har haft vegtbestemmelsen i tarifen; men for mig staaer det som en meget omstændelig historie dette med reductionen. Vinen kan jo ikke maales, og saa skal det ved hjælp af instrumenter, som rigtignok siges at være meget letvindte at behandle, vægten omgjøres til liter, og derefter skal tolden beregnes. Jeg vil ikke optage nogen debat om det, men tillader mig at henlede departementschefens opmærksomhed paa forholdet.

Statsraad Kildal: Det vil jo sees af propositionen, at departementet er fuldt opmærksom paa forholdet; men der skal naturligvis blive taget alt muligt hensyn til repræsentantens henstillen.

Votering:

Komiteens indstilling bifaldtes enstemmig.

Præsidenten: Jeg maa anmode herrerne om fremdeles intet at meddele om, hvad der her i aften er besluttet, og ikke at lægge tilbage papirer eller noget saadant paa pultene. I lighed med, hvad der tidligere har været tilfældet, skal jeg anmode om at faa Stortingets tilladelse til, at præsidenten offentliggjør forhandlingerne efter præsidentens nærmere bestemmelse. Derved menes selvfølgelig de propositioner og indstillinger, som her har været tale om. Hvad debatten angaar, har jeg den opfatning, at der ogsaa bør træffes bestemmelse om, at referatet deraf ikke trykkes og offentliggøres, men at det, som tidligere har været tilfældet, opbevares i Stortinget arkiv, idet altsaa de stenografiske referater heftes sammen og opbevares der.

C. Berner: Jeg vil gjøre opmærksom paa, at ifølge reglementets bestemmelse skal referaterne af forhandlinger i møde for lukkede døre indføres i den til dette øiemed indrettede Protokol, og referatkoncepterne skal vedlægges. Naar der ikke for tilfældet fattes nogen anden beslutning, da er altsaa fremgangsmaaden givet ved reglementets bestemmelse. Derfor tror jeg, at det af hr. præsidenten antydede forslag burde gaa ud paa, at præsidenten bemyndiges til paa det tidspunkt han finder hensigtsmæssigt, at lade offentliggjøre de fremlagte propositioner og indstillinger samt Stortingets beslutninger. Dermed vil altsaa selve forhandlingerne, debatterne, være udelukket.

Præsidenten: Jeg er enig med hr. Berner i det. Det var ogsaa det, jeg oprindeligt antydede her, at bemyndigelsen for præsidenten kun skal omfatte propositioner og indstillinger samt beslutninger. "Efter præsidentens nærmere bestemmelse" - dermed mener jeg, naar præsidenten har faaet meddelelse fra finansdepartementets chef om, at nu er alting i orden, og at offentliggjørelse kan finde sted.

Castberg: Præsidentens forslag gaar altsaa ud paa bemyndigelse kun til at offentliggjøre propositioner, indstillinger og beslutninger. Jeg spurgte med henblik paa sidste punktum i reglementets § 52, som siger, at Stortinget bestemmer, hvorvidt saadanne forhandlinger som disse bliver at offentliggjøre. Jeg mener, det ligger i vedtagelsen af et saadant forslag fra Stortingets side, at det øvrige ikke skal offentliggjøres.

Votering:

Præsidentens forslag bifaldtes enstemmig.

Præsidenten: Vi er altsaa nu færdige med denne sag. Igjen staar de sager paa dagsordenen for 13de februar, som ikke blev behandlet i sidste møde. Præsidenten foreslaar, at behandlingen af disse udstaar til imorgen formiddag kl. 10.

Votering:

Præsidentens forslag bifaldtes enstemmig.

Mødet hævet kl. 22.00.
